

**СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СУНГУРЛАРЕ
2023-2027 г.**

**Изготвена в рамките на договор РД50-32/07.03.2023 г. по процедура №
BG06RDNP001-19.610 по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни
дейности” на Мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от
Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020г. по
проект „Местно партньорство за създаване и разработване на СВОМР
на МИГ Сунгурларе“.**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР (не повече от 2 страници).....	4
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	4
1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:	5
2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: (не повече от 3 страници)	7
2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2	7
2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията.....	9
3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: (не повече от 10 страници).....	10
3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване....	10
3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:	10
3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:	11
3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:	11
4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)	30
4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:	30
4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):	31
4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:	31
4.2.2. Индикатори по мерки	32
4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията.....	37
5. Описание на мерките: (не повече от 4 страници за всяка мярка).....	37
5.1. Мярка 1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)....	38
5.2. Мярка 2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР).....	45

5.3.Мярка 3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)	52
5.4. Мярка 4 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)	56
5.5. Мярка 5 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР).....	62
5.6. Мярка 6 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране” СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР).....	67
5.7. Мярка 7 „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани групи като ромите“ ПРЧР 2021 – 2027 г. (ЕСФ+).....	71
5.8. „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии и насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“ ПКИП 2021 – 2027 г. (ЕФРР)	82
5.9. Мярка 9 „Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери““ ПО 2021 – 2027 г. (ЕФРР, ЕСФ+).....	85
6. Финансов план, включващ планираните средства от всеки фонд и всяка от финансиращите програми:	91
7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);.....	92
7.1. Организационна структура на МИГ	93
7.1.1. Организационна структура/схема.....	93
7.2. Управление на МИГ.....	94
7.2.1. Органи за управление и контрол	94
7.2.2. Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.....	96
7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР	96
7.3.1. Административен капацитет;	97
7.3.2. Материално – технически капацитет;.....	97
7.3.3. Финансов капацитет;	97
7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка.....	97
8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: (не повече от 2 страници).....	98

1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР (не повече от 2 страници)

Община Сунгурларе е разположена в Югоизточна България в най-северозападната част на област Бургас. По данни на НСИ, към 31/12/2021 г. населението ѝ е 11 189 жители, 2890 души живеят в гр. Сунгурларе. С площта си от 794,967 км² заема 3-то място сред 13-те общини на областта (след общините Средец и Карнобат), което съставлява 10, 26% от територията на областта. Граничи със следните общини: на север с общините Върбица и Смядово, на изток с Община Руен, на юг с Община Карнобат, в посока югозапад – с Община Стралджа. На запад общината има обща граница с Община Котел.

1.1. Информация за територията и населението на МИГ:

Територията на МИГ Сунгурларе обхваща Община Сунгурларе.

Към 31/12/2021 г. в границите на общината се включват 28 населени места, град – Сунгурларе и 27 села, както следва:

- гр. Сунгурларе, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 2890 ж.
- с. Берово, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 123 ж.
- с. Босилково, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 58 ж.
- с. Ведрово, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 86 ж.
- с. Везенково, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 357 ж.
- с. Велислав, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 145 ж.
- с. Вълчин, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 392 ж.
- с. Горово, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 22 ж.
- с. Грозден, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 714 ж.
- с. Дъбовица, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 52 ж.
- с. Есен, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 63 ж.
- с. Завет, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 127 ж.
- с. Камчия, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 64 ж.
- с. Климаш, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 316 ж.
- с. Костен, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 316 ж.

- с. Лозарево, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 757 ж.
- с. Лозица, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 9 ж.
- с. Манолич, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 976 ж.
- с. Подвис, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 464 ж.
- с. Прилеп, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 518 ж.
- с. Пчелин, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 49 ж.
- с. Садово, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 149 ж.
- с. Скала, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 16 ж.
- с. Славянци, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 686 ж.
- с. Съединение, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 907 ж.
- с. Терзийско, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 69 ж.
- с. Черница, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 290 ж.
- с. Чубра, общ. Сунгурларе, обл. Бургас - 574 ж.

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

Община Сунгурларе се намира относително встрани от важни транспортно-комуникационни трасета, както и от крупни индустриални агломерации. Това я прави до известна степен изолирана и с намалени възможности за развитие по отношение транспортни връзки и приобщаване към важни индустриални центрове. Тази даденост, както и редица други фактори, предопределят приоритетно ориентация към селското стопанство. Общинският център гр. Сунгурларе е разположен на 82 км от областния център гр. Бургас. Разстоянието до най-близко разположения областен център – гр. Ямбол е 45 км, а до втория най-близко разположен областен град – Сливен, е 51 км.

На територията на общината, съществува добре изградена пътна мрежа с пътища I, II и III клас от Републиканската пътна мрежа и стопанисвана от общината четвъртокласна пътна мрежа и местни пътища. През общинската територия не преминават магистрала, пресича се от главна железопътна линия № 3 в направление София – Варна.

Община Сунгурларе се характеризира с разнообразен релеф. Средната надморска височина е 352.7 м. Централната и югоизточна част е заета от обширното Сунгурларско поле, което представлява северозападно разклонение на Карнобатската котловина. По перифериите на общината са разположени склоновете на пет планини, явяващи се части на Източна Стара планина. Територията заема част от Източна Стара планина с долината на р. Луда Камчия и северната част на Карнобатско поле по горното течение на р. Мочурица. На север се

включват и южните склонове на Котленско - Върбишкия дял на Стара планина (800 м). Богатото съчетание от планински, полупланински и равнинен релеф, благоприятстват развитието на земеделие, животновъдство, горско стопанство и не на последно място туризъм.

Климатът в Община Сунгурларе е умереноконтинентален. Характеризира се с мека зима, ранна пролет, умерено лято и топла есен. Разпределението на валежите е неравномерно. Скоростта на вятъра се променя често и е значително различна през цялата година. Най-висока е през зимата и пролетта – 5 м/сек, а през лятото е около 2 м/сек. Биоклиматичните природни дадености и богатство дават широка възможност за стопанска дейност.

На територията на Общината има голям брой водоизточници (всички речни тераси на река Луда Камчия и река Мочурица) с изключение на Северната част на Сунгурларската долина, където водоизточниците са недостатъчни, а някои от тях дори пресъхват. Най-голямата река Луда Камчия навлиза в общината от запад при село Дъбовица, тече в източна посока между Котленска и Върбишка планина на север и Стидовска и Карнобатска планина на юг и напуска общината източно от село Завет. Най-големият ѝ приток, вливащ се в нея на територията на общината е Медвенска река (ляв). На река Луда Камчия е изграден големият язовир Камчия, водите на който се използват предимно за водоснабдяване на множество населени места в Югоизточна България.

Източник: <https://info-sungurlare.moy.su/index/0-6>

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: (не повече от 3 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2

В изпълнение на Административен договор № РД50-32/07.03.23 за изпълнение на проект № BG06RDNP001-19.610-0096 „Местно партньорство за създаване и разработване на СВOMP на МИГ Сунгурларе“, приложено изпращаме Ви информация и покана за участие в провеждането на процеса по публично консултиране на изготвянето на СВOMP на МИГ Сунгурларе както следва:

- Информационна конференция за възможности за прилагане на подходът ВОМР, съдържаща подтеми за информация и дискусия,
- Информационна среща/семинар за разясняване на подхода ВОМР и планиране на СМР на територията на Община Сунгурларе,
- Информационна среща/семинар за разясняване на подхода ВОМР и планиране на СМР на територията на Община Сунгурларе,
- Информационна среща/семинар за разясняване на подхода ВОМР и планиране на СМР на територията на Община Сунгурларе,
- Работна/информационна среща за популяризиране на подхода ВОМР и планиране на СМР на територията на Община Сунгурларе,
- Работна/информационна среща за популяризиране на подхода ВОМР и планиране на СМР на територията на Община Сунгурларе,
- Работна/информационна среща за популяризиране на подхода ВОМР и планиране на СМР на територията на Община Сунгурларе,
- Работна/информационна среща за популяризиране на подхода ВОМР и планиране на СМР на територията на Община Сунгурларе,

Общо за всички срещи за обсъждане и консултиране на стратегията – ..... души.

Общо обхванати заинтересовани лица: ..... души.

Брой лица подкрепили Стратегия за Водени от общността местното развитие – ..... души, вкл. заинтересовани страни общо от територията на МИГ.

Групите заинтересовани лица включени в процеса по разработване на стратегията за ВОМР на МИГ бяха дефинирани първоначално в „Проучване на социално-икономическия профил на територията на МИГ Сунгурларе“.

В хода на проучването ще бъдат идентифицирани и дефинирани ключовите проблеми, местни нужди, вкл. на уязвимите групи, приоритети и основни заинтересовани страни на територията на Местна инициативна група – Сунгурларе. Ще бъде извършен териториален анализ, както и описание на социалното и икономическото състояние на територията с цел определяне на нейната конкурентоспособност и потенциал за развитие. В заключение беше извършен анализ на силните и слабите страни (SWOT анализ), възможностите и заплахите свързани с цялостното развитие на територията на МИГ Сунгурларе.

На база проучването и секторния анализ на територията на Община Сунгурларе за дефиниране на дейности на МИГ в подкрепа на икономическия сектор и потенциалните бенефициенти и изготвяне на регистър на заинтересованите страни и бизнес субектите, беше извършен и „Анализ на индикативни проектни намерения/инициативи от страна на заинтересованите страни на територията на МИГ Сунгурларе“. Анализът на проектни нагласи и инвестиционни намерения на идентифицираните заинтересовани страни допринесе за конкретизиране на мерките и дейностите, които ще бъдат заложени при подготовката на стратегията за ВОМР на територията.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията

Публичен сектор

Кмет на община Сунгурларе

Общинска администрация

Общински съвет

Кметове и кметски наместници в селата

Регионални и държавни структури, действащи на територията на Общината

Образователни институции

Стопански сектор:

Земеделски производители и животновъди

Юридически лица:

Еднолични търговци (ЕТ)

Акционерни дружества (АД)

Дружества с ограничена отговорност (ООД)

Еднолични дружества с ограничена отговорност (ЕООД)

Кооперации

Нестопански сектор:

Читалища

Сдружения с нестопанска цел

Местни поделения на вероизповедания, регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 на Закона за вероизповеданията

Уязвими групи от населението на Община Сунгурларе

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: (не повече от 10 страници)

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

В резултат от анализа бяха определени следните групи заинтересовани лица, които показаха силен интерес към възможностите за кандидатстване по Стратегията за Водено от общностите местно развитие в качеството им на потенциални бенефициенти и активно участваха във всички информационни събития/срещи, свързани с подготовка и консултиране на стратегията.

Публичен сектор

- Кмет на община Сунгурларе
- Общинска администрация Сунгурларе
- Общински съвет Сунгурларе ;
- Кметове и кметски наместници на селата от община Сунгурларе

Стопански сектор

- Земеделски производители/Животновъди
- Юридически лица

Нестопански сектор

- Читалища
- Сдружения с нестопанска цел
- Образователни институции
- Представители на уязвими групи

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Природоресурсен потенциал	
<ul style="list-style-type: none"> - Разнообразен релеф - Биоклиматичните природни дадености и богатство дават широка възможност за стопанска дейност. - Голям брой водоизточници - Разнообразният релеф и климатичните условия са само част от природните предпоставки са изключително богатото разнообразие на видове и местообитания - Наличие на плодородна земеделска земя; - Горските територии заемат 49,5% (393 876 дка) от площта на Община Сунгурларе, което способства развитието на различни икономически дейности като добив и преработка на дървесина, беритба на горски билки, гъби и плодове; - Наличие на 6 защитени територии и 8 защитени зони; - Сравнително добро качество на атмосферния въздух - Количеството на директно депонираните битови отпадъци, образувани от територията на община Сунгурларе намаляват поради наложеното в последните години предварително третиране и 	<ul style="list-style-type: none"> - В северната част на Сунгурларската долина, където водоизточниците са недостатъчни, а някои от тях дори пресъхват - Няма наличие на разнообразни по вид полезни изкопаеми - Липса на постоянен мониторинг на качеството на атмосферния въздух и на данни от постоянен мониторинг за замърсяването на въздуха и относителния дял на промишлеността, комунално – битовия сектор и транспорта - Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух: автомобилният транспорт; жилищни и обществени сгради през отоплитения сезон, използващи основно твърди горива; промишленост - дървопреработващи предприятия, пасищното животновъдство. - Постоянна тенденция в образуваните количества битови отпадъци - Не се отчита ясна тенденция за намаляване или увеличаване дела на предадените отпадъци за рециклиране.

<p>на организираната система за разделно събиране, с цел отделяне на рециклируемите и оползотворими отпадъци</p> <ul style="list-style-type: none"> - Контейнерите за отпадъци в Общината се поддържат в добро състояние, наличен е достатъчен брой на осигурените съдове за сметосъбиране - Производствените предприятия в Община Сунгурларе увеличават броя на отпадъците за рециклиране и оползотворяване – метални отпадъци, отработени масла, хартиени, пластмасови и стъклени опаковки 	<ul style="list-style-type: none"> - Все още липсват специализирани контейнери за събиране на текстилни отпадъци, както и система за събиране и транспортиране на биоотпадъци от населените места на територията ѝ - Паркът на транспортни средства за транспортиране на битови отпадъци е амортизиран, като броят на автомобилите, закупени в периода на последните между две и десет години, е незначителен - Неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите води до формирането на нерегламентирани сметища - Необходимост от осигуряване на мобилна инсталация за рециклиране на строителни отпадъци - Община Сунгурларе няма сключен договор с дружество за събиране, транспортиране и временно съхранение на излезли от употреба електрическо и електронно оборудване - Зелените площи за широко обществено ползване в гр. Сунгурларе не са обособени в единна зелена система и не са равномерно структурирани в градската среда; недостатъчен брой паркове и градини за широко обществено ползване в общината като площ на човек от населението липса на рекултивация на зелените площи и презатревяване; намаляване на общите зелени
--	--

	площи поради урбанизация на територията
Социална сфера	
<ul style="list-style-type: none"> - На територията на Община Сунгурларе са разкрити и функционират различни социални услуги, предоставяни в специализирани институции насочени към деца и семейства, възрастни хора и лица с увреждания - Мрежата от социални услуги в Община Сунгурларе е добре развита, като са обезпечени потребностите на голям кръг от целевите групи - Не са установени социални услуги, които работят с намален капацитет, а предвид желаещите да ползват социални услуги се налага извода, че няма социални услуги, за които към момента е изчерпана необходимостта от тяхното предоставяне. - Роми, завърнали се от чужбина вече излизат от тези изолирани квартали и си купуват жилища на различни места на територията на общината - Наличие на достатъчен брой учебни заведения на територията на общината - Област Бургас е една от първите области на територията на България, в която бяха назначени образователни медиатори в рамките на проекти на Община Бургас и в последствие и в други общини, такива има и в Община Сунгурларе, но бройката е по-малка от средната за областта 	<ul style="list-style-type: none"> - Община Сунгурларе спада към категорията на слабо урбанизираните общини в Югоизточния регион; - Трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Сунгурларе; - Факторите, които оказват влияние върху броя на населението на Община Сунгурларе са естественото движение (раждания и смъртност), вътрешната и външната миграция. - Населението на общината застарява, както и делът на младото население в трудоспособна възраст - Много роми са поставени в ситуация на крайна бедност, безработица, ниско ниво на образование, лошо здравеопазване и неприемливи жилищни условия. - По-голяма част от ромите в Община Сунгурларе живеят в т. нар. „обособени ромски квартали”, където жилищните условия са крайно неприемливи - Уязвими етнически малцинства са концентрирани предимно в гр. Сунгурларе и селата Чубра, Славянци, Грозден, Вълчин и Везенково - Община Сунгурларе не разполага със собствени социални общински жилища, липсва възможност за подпомагане на определени лица и семейства, изпаднали или

<ul style="list-style-type: none"> - В Община Сунгурларе функционират 9 амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ в тази част 4 броя в общински център, по 1 брой в с. Съединение, Прилеп, Лозарево, Манолич и Подвис. - В общинския център гр. Сунгурларе функционира филиал на Център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – Бургас. - На територията на Община Сунгурларе са разположени 4 аптеки – 2 в гр. Сунгурларе, 1 в с. Лозарево и 1 в с. Съединение - 	<p>живеещи в затруднена житейска ситуация.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Необходимост от поддържане на материално – техническата база / основни и текущи ремонти в социалните институции в общината; - Адаптиране на инфраструктурата в града за нуждите на хората със специфични потребности: - Повишаване на професионалния капацитет на специалистите и персонала, работещ в сферата на социалните дейности и услуги - Провеждане на обучения и включване на здравни медиатори за работа по превенция на изоставянето на деца - Намаляване на броя на записаните ученици в училищата - Достъпът до обектите на образователната инфраструктура за някои учащи в община Сунгурларе, които живеят в населени места, в които такива обекти не са налични, се свързва с необходимостта от пътуване до населени места, в които са разположени тези обекти. - Налице са проблеми, свързани със задържането на деца от малцинствените групи в системата на образованието - Поради неравномерната концентрация на лечебни заведения, достъпът на жителите на община Сунгурларе до болнична и извънболнична помощ се свързва с пътуване до съответните градове, което се
---	--

	<p>отразява най–неблагоприятно на жителите на по–отдалечените населени места в община Сунгурларе.</p> <ul style="list-style-type: none"> - -В община Сунгурларе не функционират лечебни заведения за болнична помощ - Необходимост от частични ремонти и подобрения в спортната инфраструктура
Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	
<ul style="list-style-type: none"> - Добре развита транспортна инфраструктура - Общинската пътна мрежа осигурява добра свързаност на всички населени места от общината с общинския център - Железопътната мрежа се отличава с добро техническо състояние - Водоснабденост на всички населени места в административния обхват на община Сунгурларе - В Манолич, Пчелин, Подвис и Съединение водопроводната мрежа е подновена на 100%. Частично е подменена водопроводната мрежа в гр. Сунгурларе, с. Прилеп, с. Лазарево и с. Вълчин. - Изградена пречиствателна станция за отпадъчни води, разположена при с. Манолич - Енергийната система в общината е добре развита и поема натоварването в потреблението от страна на битови и промишлени потребители; - В Общината има потенциал за производството на енергия от възобновяеми източници (водоелектрически централи (ВЕЦ)) 	<ul style="list-style-type: none"> - Четвъртокласните пътища имат нужда от дейности по реконструкция и/или основни ремонти. - Необходимост от осъществяването на мерки и дейности за реконструкция и модернизация на част от водопроводната мрежа - В летния период в селата Дъбовица, Велислав, Горово, Скала, Вълчин се наблюдава недостиг на питейна вода. - Едни от най-належащите проблеми е включването на нови водоеми към водоснабдителната мрежа. - Канализационни мрежи има само в няколко населени места и то частично изградени, включително в общинския център. - Необходимо е изграждане на цялостна канализационна система и пречиствателна станция за отпадни води за гр. Сунгурларе - Водоснабдителната и канализационна инфраструктура в общината има нужда от

<p>и на фотоволтаични електрически централи (ФТЕЦ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Благоприятни условия за използване на слънчевата енергия 	<p>разширение, реконструкция и модернизация</p> <ul style="list-style-type: none"> - Показателите за достъпност и използваемост на интернет в са по-ниски от средните стойности за страната; Достъпът на домакинствата в градовете е много по-голям от този в селските райони, особено в периферните територии - Не достатъчно добро покритие на мобилните комуникационни оператори на територията на някои населени места в общината - На територията на община няма изградени централи за производство на енергия от вятър. Липсват изградени инсталации за производството на енергия от биомаса, въпреки наличието на добри предпоставки за неговото развитие - Поради амортизиране на част от съществуващият административен, училищен, и културен сграден фонд е необходимо прилагането на мерки за енергийна ефективност - В промишлената сфера е необходимо въвеждането на енергоспестяващи технологии и на възобновяеми енергийни източници с цел оптимизиране на енергийните разходи.
<p>Състояние и конкурентоспособност на местната икономика</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Богатото съчетание от планински, полупланински и равнинен релеф, благоприятстват развитието на земеделие, животновъдство, горско 	<ul style="list-style-type: none"> - Сравнително високо ниво на безработица - Община Сунгурларе е с най-висок относителен дял на икономически

<p>стопанство и не на последно място туризъм.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особености на природноресурсния потенциал и наследени традиции на населението, благоприятстващи развитието на селското стопанство – водещ дял на лозарството в структурата на селскостопанското производство. - Наличие на условия, благоприятстващи развитието на хранително–вкусовата промишленост – производство на вина и спиртни напитки; производство на хранителни продукти - Наличието на голям дял горски територии способства развитието на различни икономически дейности като добив и преработка на дървесина, беритба на горски билки, гъби и плодове, както и развитието на развитието на различни алтернативни форми на туризъм – природен (екотуризъм), ловен, пешеходен - Налице са благоприятни агроклиматични условия за развитие на овощарството - На територията на общината са разположени множество природни обекти, благоприятстващи развитието на природния (екотуризъм) и рекреацията - С най–голямо значение в икономическата структура на общинско ниво се отличава сектор С – „Преработваща промишленост“ - На територията на Община Сунгурларе има изключително наличие на археологически и исторически обекти с национално и местно значение във всички населени места - Община Сунгурларе притежава потенциал за развитието на различни 	<p>неактивното население в Област Бургас</p> <ul style="list-style-type: none"> - Липса на устойчивост на възможностите за трудова заетост, свързана със сезонния характер на заетостта: наблюдава се по–високо ниво на заетост през пролетно–летния сезон, когато се наемат работници в селското стопанство и в строителството - Затруднен достъп до пазара на труда за някои уязвими обществени групи население. - Ограничени възможности за професионална реализация на безработните младежи, поради тяхната ниска степен на образование. - Наблюдавана тенденция, изразяваща се в спад в дела на животновъдството в структурата на местната икономика, поради ниските изкупни цени на продукцията и високите производствени разходи. - Забелязва се тенденция към намаляне на земеделските стопани отглеждащи тютюн, както и двойно намаляне на площите, върху които се отглежда - Проблеми, съпътстващи развитието на сектор С – „Преработваща промишленост“, свързани с: незадоволителните параметри на технологичното оборудване; амортизирането на сградния фонд; ресурсното обезпечаване; недостатъчната ефективност на производството - На територията на общината не функционират големи предприятия с брой на заетите лица над 250 души. - Ограничени финансови възможности за развитие на читалищната дейност;
--	---

<p>традиционни и алтернативни видове туризъм: културно–исторически и културно–събитиен, природен (екотуризм), винен, селски, ловен и риболовен.</p>	<p>амортизирана материално – техническа база</p> <ul style="list-style-type: none"> - Възможностите за развитие на различни видове алтернативен туризъм не са достатъчно оползотворени - Налице е потребност от насърчаване на стремежа за внедряване на технологии от ИНДУСТРИЯ 4.0 в предприятията, осигуряване на финансов ресурс за внедряване на цифрови решения (в т.ч. решения, свързани със сигурността и поверителността на информацията), повишаване на осведомеността на предприемачите за ползите от внедряване на такъв тип технологии. - Необходимост от създаване на секторни и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес с цел подобряване на състоянието на икономиката и условията на живот - Липса на идентичност на територията в областта на маркетинга и туризма; необходимост от промотиране на територията на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> - Максимално използване на възможностите по Оперативните програми на Европейския Съюз - Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатъчно/липса на инициативи за териториално сътрудничество при реализацията на проекти в различни ключови области на развитието, насочени към повишаване качеството на живот и подобряване параметрите

<ul style="list-style-type: none"> - Въвеждане и използване на материални стимули/санкции при спазването/неспазването на нормативната уредба. - Подкрепа за развитието на устойчива кръгова икономика и създаване на условия за устойчиво управление - Подкрепа за развитие на биоикономика - Повишаване на иновационната активност на предприятията - Подкрепа за създаването на нови предприятия в областта на високотехнологичните и средно високотехнологичните производства, както и в интензивните на знания услуги. - Създаване на интелигентни селища - Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности - Прилагане на целенасочени мерки и стимули за предотваряване образуването на отпадъци и насърчаване разделното им събиране. - Развитие на научни изследвания и иновации на територията - Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението особено сред подрастващите - Доизграждане и подобряване на водоснабдителна и канализационна мрежа с изграждане на ПСОВ за гр. Сунгурларе 	<p>на различните видове инфраструктура.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостатъчни възможности за финансиране и реализация на проекти за подобряване състоянието на техническата инфраструктура. - Продължаващо влошаване на стойностите на основните показатели, характеризиращи демографското развитие на общината; - Засилване неравнопоставеността на достъпа на жителите на някои населени места до различни общественозначими услуги в областта на образованието, здравеопазването, социалните услуги; - Риск от социално изключване за някои уязвими групи на обществото – голяма част от лицата, които напускат или са необхванати в образователната система, остават неграмотни или с ниска степен на образование, което сериозно затруднява тяхната интеграция в обществото - Неоползотворяване в достатъчна степен на възможностите за развитие на различни икономически дейности.
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - Използване на възобновяеми енергийни източници и въвеждане на енергоспестяващи технологии; - Развитие на социално земеделие - Използване възможностите за колективни инвестиции в земеделието - Ограничаване на разпространението на атмосферните замърсители - Разширяване, доизграждане и основен ремонт на инженерната инфраструктура - Развитие на устойчиво горско стопанство - Наличие на институционална рамка за участие на индустрията в опазването на околната среда. - Реализиране на проект за рехабилитация на водоснабдителната и изграждане на 100% на канализационната мрежа с изграждане на ПСОВ за гр. Сунгурларе - Идентифициране на социални, образователни, поведенчески и други проблеми, които поставят децата в риск да напуснат училище. - Съвместна работа с институциите по обхващане, задържане и включване в образователната система ученици в задължителна училищна възраст. - Ограмотяване на малограмотни и неграмотни възрастни 	
--	--

Идентифицираните слаби страни и заплахи в SWOT-анализа са класирани по ниво на приоритетност с помощта на матрица за приоритизиране¹, състояща се от следните елементи:

- Три нива на спешност (високо/средно/ниско) – Urgency
- Три нива на въздействие (високо/средно/ниско) - Impact
- Пет нива на приоритет (1 до 5, с 1 като най-висок приоритет)

		Impact		
		HIGH	MID	LOW
Urgency	HIGH	1	2	3
	MID	2	3	4
	LOW	3	4	5

На база на матрицата за приоритизиране се оформят пет възможни приоритета, като приоритет 1, съкратено P1, е съответно с най-висок приоритет, а P5 – с най-нисък приоритет:

P1 – Критичен приоритет

Идентифицирани в SWOT анализа с проблеми с Приоритет P1 има голямо въздействие и висока спешност. Тези задачи обикновено са критични за територията на МИГ Сунгурларе или представляват най-висок риск за нея.

P2 – Висок приоритет

Идентифицирани проблеми с Приоритет P2 имат средно въздействие и висока спешност или високо въздействие и средна спешност. Това са проблеми, при които е важно да се постигне бързо решение, но ефектът върху територията не е толкова голям, колкото при приоритет P1.

P3 и P4 – Среден приоритет

Идентифицирани проблеми с Приоритет P3 и P4 имат средно въздействие и средна спешност. Тези проблеми все още трябва да бъдат разрешени, но не са толкова спешни,

¹ <https://www.freshworks.com/freshservice/priority-matrix/>

колкото тези, които са идентифицирани с помощта на матрицата на приоритета като имащи по-висок приоритет.

P5 – Нисък приоритет

Проблемите, идентифицирани като P5 от матрицата на приоритетите, имат ниско въздействие и ниска спешност. Те все още трябва да бъдат адресирани, но не трябва да се приоритизират над задачи с по-висок приоритет.

Идентифицираните в SWOT-анализа приоритети бяха категоризирани с помощта на гореописаната матрица за приоритизиране по следния начин:

Критичен приоритет	Висок приоритет	Среден приоритет	Нисък приоритет
Природоресурсен потенциал			
<p>-Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска</p> <p>-В северната част на Сунгурларската долина, където водоизточниците са недостатъчни, а някои от тях дори пресъхват</p> <p>-Постоянна тенденция в образуваните количества битови отпадъци</p> <p>-Все още липсват специализирани контейнери за</p>	<p>-Липса на постоянен мониторинг на качеството на атмосферния въздух и на данни от постоянен мониторинг за замърсяването на въздуха и относителния дял напромишлеността, комунално – битовия сектор и транспорта</p> <p>-Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух: автомобилният транспорт; жилищни и обществени сгради през отоплитения сезон, използващи основно твърди горива;промишленост-дървопреработващи предприятия,</p>	<p>-Необходимост от осигуряване на мобилна инсталация за рециклиране на строителни отпадъци</p> <p>-Община Сунгурларе няма сключен договор с дружество за събиране, транспортиране и временно съхранение на излезли от употреба електрическо и електронно оборудване</p> <p>-Промяна на климата и риск от природни бедствия</p>	<p>-Няма наличие на разнообразни по вид полезни изкопаеми</p>

<p>събиране на текстилни отпадъци, както и система за събиране и транспортиране на биоотпадъци от населените места на територията ѝ</p> <p>-Неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите води до формирането на нерегламентирани сметища</p> <p>-Община Сунгурларе спада към категорията на слабо урбанизираните общини в Югоизточния регион;</p> <p>-Трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Сунгурларе;</p> <p>-Зелените площи за широко обществено ползване в гр. Сунгурларе не са обособени в единна зелена система и не са равномерно структурирани в градската среда; недостатъчен брой паркове и градини за широко обществено ползване в общината като площ на човек от населението липса на рекултивация на</p>	<p>пасищното животновъдство.</p> <p>-Недостатъчни средства за консервация и опазване на природните дадености в защитените територии</p> <p>-Потенциални заплахи за биоразнообразието в общината се явяват: пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев, незаконното пашуване</p> <p>-Не се отчита ясна тенденция за намаляване или увеличаване дела на предадените отпадъци за рециклиран Паркът на транспортни средства за транспортиране на битови отпадъци е амортизиран, като броят на автомобилите, закупени в периода на последните между две и десет години, е незначителен е.</p>		
---	---	--	--

<p>зелените площи и презатревяване; намаляване на общите зелени площи поради урбанизация на територията -Развитие на устойчиво горско стопанство</p>			
<p>Социална сфера</p>			
<p>-Застаряващо население -Намаляване на дела на младото население в трудоспособна възраст -Намаляване на броя на записаните ученици в училищата -Община Сунгурларе не разполага със собствени социални общински жилища, липсва възможност за подпомагане на определени лица и семейства, изпаднали или живеещи в затруднена житейска ситуация. -Адаптиране на инфраструктурата в града за нуждите на</p>	<p>-Много роми са поставени в ситуация на крайна бедност, безработица, ниско ниво на образование, лошо здравеопазване и неприемливи жилищни условия. -Необходимост от поддръжане на материално – техническата база / основни и текущи ремонти в социалните институции в общината; -Поради неравномерната концентрация на лечебни заведения, достъпът на жителите на община Сунгурларе до болнична и извънболнична помощ се свързва с пътуване до съответните градове,</p>	<p>-Факторите, които оказват влияние върху броя на населението на Община Сунгурларе са естественото движения (раждания и смъртност), вътрешната и външната миграция. -По-голяма част от ромите в Община Сунгурларе живеят в т. нар. „обособени ромски квартали”, където жилищните условия са крайно неприемливи -Провеждане на обучения и включване на здравни медиатори за работа по</p>	<p>-Повишаване на професионалния капацитет на специалистите и персонала, работещ в сферата на социалните дейности и услуги</p>

<p>хората със специфични потребности</p> <p>-Налице са проблеми, свързани със задържането на деца от малцинствените групи в системата на образованието</p> <p>-Засилване неравнопоставеността на достъпа на жителите на някои населени места до различни общественозначими услуги в областта на образованието, здравеопазването, социалните услуги;</p> <p>-Риск от социално изключване за някои уязвими групи на обществото – голяма част от лицата, които напускат или са необхванати в образователната система, остават неграмотни или с ниска степен на образование, което сериозно затруднява тяхната интеграция в обществото.</p>	<p>което се отразява най-неблагоприятно на жителите на по-отдалечените населени места в община Сунгурларе.</p> <p>-В община Сунгурларе не функционират лечебни заведения за болнична помощ</p> <p>-Необходимост от частични ремонти и подобрения в спортната инфраструктура</p>	<p>превенция на изоставянето на деца</p> <p>-Достъпът до обектите на образователната инфраструктура за някои учаци в община Сунгурларе, които живеят в населени места, в които такива обекти не са налични, се свързва с необходимостта от пътуване до населени места, в които са разположени тези обекти.</p> <p>-Риск за здравната система- пандемия от Ковид 19 и др.</p> <p>- Повишен и неовладян натиск върху здравната система, върху болниците и медицинския персонал в условия на пандемия</p>	
---	---	--	--

Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията			
<p>-Четвъртокласните пътища имат нужда от дейности по реконструкция и/или основни ремонти.</p> <p>-Необходимост от осъществяването на мерки и дейности за реконструкция и модернизация на част от водопроводната мрежа</p> <p>-В летния период в селата Дъбовица, Велислав, Горово, Скала, Вълчин се наблюдава недостиг на питейна вода.</p> <p>-Влошаване състоянието на техническата инфраструктура, поради липса на средства и отлагани ремонти</p>	<p>-Едни от най-належащите проблеми е включването на нови водоеми към водоснабдителната мрежа.</p> <p>-Канализационни мрежи има само в няколко населени места и то частично изградени, включително в общинския център.</p> <p>-Необходимо е изграждане на цялостна канализационна система и пречиствателна станция за отпадни води за гр. Сунгурларе</p> <p>-Водоснабдителната и канализационна инфраструктура в общината има нужда от разширение, реконструкция и модернизация</p> <p>-На територията на община няма изградени централи за производство на енергия от вятър. Липсват изградени инсталации за производството на</p>	<p>-Показателите за достъпност и използваемост на интернет в са по-ниски от средните стойности за страната; Достъпът на домакинствата в градовете е много по-голям от този в селските райони, особено в периферните територии</p> <p>-Не достатъчно добро покритие на мобилните комуникационни оператори на територията на някои населени места в общината</p>	

	<p>енергия от биомаса, въпреки наличието на добри предпоставки за неговото развитие</p> <p>-Поради амортизиране на част от съществуващият административен, училищен, и културен сграден фонд е необходимо прилагането на мерки за енергийна ефективност</p> <p>-В промишлената сфера е необходимо въвеждането на енергоспестяващи технологии и на възобновяеми енергийни източници с цел оптимизиране на енергийните разходи.</p>		
<p>Състояние и конкурентоспособност на местната икономика</p>			
<p>-Сравнително високо ниво на безработица</p> <p>-Община Сунгурларе е с най-висок относителен дял на икономически неактивното население в Област Бургас</p> <p>-Липса на устойчивост на възможностите за трудова заетост, свързана със сезонния характер на</p>	<p>-Затруднен достъп до пазара на труда за някои уязвими обществени групи население.</p> <p>-Ограничени възможности за професионална реализация на безработните младежи, поради тяхната ниска степен на образованост.</p> <p>-Наблюдавана тенденция, изразяваща се в спад в дела на</p>	<p>- На територията на общината не функционират големи предприятия с брой на заетите лица над 250 души.</p> <p>-Ограничени финансови възможности за развитие на читалищната дейност;</p> <p>амортизирана материално – техническа база</p>	

<p>заетостта: наблюдава се по–високо ниво на заетост през пролетно–летния сезон, когато се наемат работници в селското стопанство и в строителството</p> <p>-Риск от влошаване стойностите на основните стопански показатели, характеризиращи състоянието на общинската икономика</p> <p>-Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности</p> <p>-Подкрепа за развитието на устойчива кръгова икономика и създаване на условия за устойчиво управление</p> <p>-Повишаване на иновационната активност на предприятията</p> <p>-Стремеж за развитие на научни изследвания и иновации на територията</p>	<p>животновъдството в структурата на местната икономика, поради ниските изкупни цени на продукцията и високите производствени разходи.</p> <p>-Забелязва се тенденция към намаляне на земеделските стопани отглеждащи тютюн, както и двойно намаляне на площите, върху които се отглежда</p> <p>-Проблеми, съпътстващи развитието на сектор С – „Преработваща промишленост“, свързани с: незадоволителните параметри на технологичното оборудване; амортизирането на сградния фонд; ресурсното обезпечаване; недостатъчната ефективност на производството</p> <p>-Възможностите за развитие на различни видове алтернативен туризъм не са достатъчно оползотворени</p>	<p>-Състоянието на икономиката зависи от външни фактори като част от областната, регионалната и националната икономика</p> <p>-Риск от задълбочаване на икономическата криза в следствие от продължаващите военни действия в Украйна</p> <p>-Риск от намаляване на преките частни инвестиции</p> <p>-Неоползотворяване в достатъчна степен на възможностите за развитие на различни икономически дейности.</p>	
---	--	--	--

<p>-Подкрепа за развитие на биоикономика</p> <p>- Налице е потребност от насърчаване на стремежа за внедряване на технологии от ИНДУСТРИЯ 4.0 в предприятията, осигуряване на финансов ресурс за внедряване на цифрови решения (в т.ч. решения, свързани със сигурността и поверителността на информацията), повишаване на осведомеността на предприемачите за ползите от внедряване на такъв тип технологии</p> <p>- Повишаване на иновационната активност на предприятията</p> <p>- Създаване на нови предприятия в областта на високотехнологичните и средно високотехнологичните производства, както и в интензивните на знания услуги.</p> <p>- Необходимост от създаване на секторни и</p>			
--	--	--	--

<p>междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес с цел подобряване на състоянието на икономиката и условията на живот</p> <p>-Необходимост от създаване на местна идентичност, подобър маркетинг и промотиране на територията на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.</p>			
---	--	--	--

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Целите и приоритетите на Стратегията за Водено от общностите местно развитие на територията на МИГ Сунгурларе са формулирани на базата на прилагането на подхода „отдолу-нагоре”, с оглед на установените нужди и потребности на територията, идентифицирани в „Проучване на социално-икономическия профил на територията на МИГ Сунгурларе“ и „Анализ на индикативни проектни намерения/инициативи от страна на заинтересованите страни на територията на МИГ Сунгурларе“.

Основната цел на Стратегията за ВОМР е устойчиво развитие на територията на МИГ Сунгурларе чрез насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие, вкл. биоикономиката и устойчивото горско стопанство.

Специфичните цели на СВОМР на МИГ Сунгурларе са:

- Подобряване на условията на живот на територията на МИГ Сунгурларе;

- Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;
- Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;
- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности;
- Подкрепа за въвеждането на иновации;
- Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност;
- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи;
- Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;
- Приобщаващо образование и образователна интеграция.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори)

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ

1. R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“;
2. R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села““;
3. R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“;
4. R.42 „Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“;

5. „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.

4.2.2. Индикатори по мерки

Мярка 1: Инвестиции в земеделски стопанства				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изпълнене	Финансирани проекти	Брой	5	База данни на МИГ
	Общ обем на публичните инвестиции	Лева	773 755	
Резултат	Земеделски производители, получаващи инвестиционна подкрепа за реструктуриране и модернизиране, включително за подобряване на ефективността на ресурсите	Брой	5	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	Брой	2	
	Нови работни места по подкрепените проекти	Брой	3	

Мярка 2: Инвестиции за преработка на селскостопански продукти				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изпълнене	Финансирани проекти	Брой	3	База данни на МИГ
	Общ обем на публичните инвестиции	Лева	450 000	
Резултат	Земеделски производители, получаващи инвестиционна подкрепа за реструктуриране и модернизиране,	Брой	3	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от

	включително за подобряване на ефективността на ресурсите			извършени проверки
	Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	Брой	2	
	Нови работни места по подкрепените проекти	Брой	2	

Мярка 3: Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изпълнение	Финансирани проекти	Брой	5	База данни на МИГ
	Общ обем на публичните инвестиции	Лева	750 000	
Резултат	Бенефициенти, диверсифицирали своята дейност в различна от сферата на туризма	Брой	5	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Нови работни места по подкрепените проекти	Брой	3	

Мярка 4: Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изпълнение	Финансирани проекти	Брой	4	База данни на МИГ
	Общ обем на публичните инвестиции	Лева	1 200 000	
Резултат	Дял на населението, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура	%		Документи на проектите, отчети на бенефициентите

	Създадена/подобнена обществена инфраструктура	Брой	4	, протоколи от извършени проверки
--	--	------	---	---

Мярка 5: Сътрудничество и подготвителни дейности за него				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
	Общ обем на публичните инвестиции	Лева	200 000	
Резултат	Брой реализирани дейности	Брой	4	Документи на проектите, отчети на бенефициентите , протоколи от извършени проверки
	Брой извършени/проведени дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания и популяризиране на СВОМР	Брой	3	
	Брой създадени иновативни продукти/услуги в селските райони	Брой	2	

Мярка 6: Управление, мониторинг и оценка на СВОМР и популяризиране				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изпълнение	Бенефициенти	Брой	1	База данни на МИГ
	Общ обем на публичните разходи	Лева	1 124 585	
Резултат	Брой мониторингови оценки по време на периода на изпълнение на СВОМР			Документи на проектите, отчети на

	Брой извършени/проведени дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания и популяризиране на СВОМР	Брой		бенефициентите , протоколи от извършени проверки
	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания	Брой		

Мярка 7 Социално -икономическа интеграция на маргинализирани групи като ромите				
	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изпълнение	Лица от малцинства (включително маргинализирани общности като ромите), включени в проектни дейности	Брой	40	База данни на МИГ
	Общ обем на инвестициите	Лева	900 000	
Резултат	Участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа	Брой	10	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Участници, които при напускане на операцията получават квалификация	Брой	2	
	Участници, които при напускане на операцията имат работа	Брой	2	
	Участници, подкрепени чрез социални или здравни услуги	Брой	20	
	Участници с променени нагласи в резултат от информационни и/или обществени кампании	Брой	20	

Мярка 8 „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии и насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Малки и средни предприятия (МСП), въвеждащи иновация в продукт или процес	Брой	3	База данни на МИГ
МСП предприели мерки за ресурсна ефективност	Брой	1	
Частни инвестиции, допълващи публичното подпомагане (в т.ч.: безвъзмездни средства, финансови инструменти) в евро	EUR	460 162	
Подпомагани предприятия чрез безвъзмездни средства	Брой	3	

Мярка 9 Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“				
	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
	Общ обем на инвестициите	Лева	977 915	
	Брой деца и ученици от уязвими групи – малцинства (включително роми) и брой на техните родители, реално участващи в процеса на приобщаващо образование	Брой	40	
	Брой деца и ученици от предучилищното и училищното образование от уязвими групи, получили подкрепа.	Брой	40	
	Педагогически специалисти и непедagogически персонал, обучени за работа с деца и ученици от уязвими групи.	Брой	20	

Резултат	Участници, които при напускане на операцията получават квалификация.	Брой	20	Документи на проектите, отчети на бенефициентите, протоколи от извършени проверки
	Брой деца и ученици от уязвими групи с подобрени образователни резултати 1 година след участие в мярката	Брой	40	

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

5. Описание на мерките: (не повече от 4 страници за всяка мярка)

Принципи и условия при избора на мерки, включени в стратегиите за ВОМР:

Съответствие - при разработване на стратегиите за ВОМР местните инициативни групи са задължени да проследят и да гарантират съответствието на документа със специфичните цели на СПРЗСР 2023 - 2027 г. и на регионалните, национални и европейските стратегически документи.

Финансиране, основано на нуждите - избраните мерки следва да отговарят на идентифицираните нужди и потребности на заинтересованите страни на територията на прилагане на СВОМР, произтичащи от SWOT-анализа, разработен в процеса на подготовка на стратегията. Избраните в стратегията за ВОМР мерки трябва да съответстват на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, в т.ч. на нуждите от финансиране от конкретна програма.

Спазване на принципите за добро финансово управление - при избора на мерки трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на показателите на СПРЗСР 2023 - 2027 г. или другите финансиращи програми. В същото време трябва да се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

Координация, допълняемост и синергия - при избора на мерки трябва да се търси максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет, местния бюджет и други донорски програми, (ако е приложимо) с цел постигане на максимален ефект от предоставеното финансиране.

Устойчивост на инвестициите - при избора на мерки трябва да се планира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проектите и надграждане на вече постигнати резултати.

Избягване на двойно финансиране - при избора на мерки и тяхното изпълнение местните инициативни групи следва да следят за избягване на двойно финансиране за едни и същи инвестиции/дейности, финансирани от различни източници - друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.

Съответствие с хоризонталните принципи - стратегиите за ВОМР следва да са разработени в съответствие с хоризонталните принципи на ЕС - равенство между половете и липса на дискриминация, принципът на равните възможности, превенция на дискриминацията, устойчиво развитие (защита на околната среда), насърчаване на заетостта и конкурентоспособността, както и да е гарантиран спазването на тези принципи в процеса на изпълнение на мерките и проектите.

Недопустимост на дейности - не са допустими за финансиране дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от кандидата, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Недопустимост на инвестиции - съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Демаркация - Мерките в стратегиите за ВОМР се разработват при спазване на установената липса на припокриване и демаркация по всички програми, финансиращи конкретната стратегия.

Координацията между ЕЗФРСР и останалите фондове е необходима, за да се избегне припокриване на сферите на подкрепа, както и избягване на двойното финансиране, а и максимално да се увеличат полезните взаимодействия между фондовете чрез допълняемост между тях.

5.1. Мярка 1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

Описание на целите и обхвата на мярката:	Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“ Цели: Модернизиране на сектора чрез насърчаване и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и насърчаване на тяхното усвояване
---	---

	<p>Подпомагане на жизнеспособни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор</p> <p>Подобяване на пазарната ориентация и конкурентоспособността на земеделските стопанства</p> <p>Насърчаване на заетостта, растежа, равенството между половете, включително участието на жените в селското стопанство, социалното включване и местното развитие в селските райони, включително кръгова биоикономика и устойчиво горско стопанство</p>
<p>Допустими типове бенефициенти:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Кандидати следва да са местни физически или юридически лица, които живеят или осъществяват дейност на територията на МИГ. • Кандидатът/получателят на финансова помощ следва да има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и да осъществява дейностите по проекта на територията на действие на МИГ. • Земеделски стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия: да са физически лица или да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.; • Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително; • Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително; • Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро. • 2.Групи и организации на производители • 3.Кооперативни обединения на земеделски стопани. <p>Групи и организации на производители, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·да са признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители; ·да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти;

	<p>Кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство:</p> <ul style="list-style-type: none"> · да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за посочените продукти; <p>Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията на седалище и адрес на управление, посочени по-горе.</p>
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда; • Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства; • Инвестиции в изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и закупуване и монтиране на оборудване, включително кладенци и съоръжения за съхранение на вода за напояване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата; • Инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата; • Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията; • Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор; • Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства; • Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия; • Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства; <p>Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.</p>

	<p>Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници.</p> <p>Не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции - закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.</p> <p>Социално земеделие: Всички дейности, при които се използват земеделски ресурси за насърчаване или разработване на социални услуги в селските райони като рехабилитация, терапия, защитена заетост*, образование през целия живот и други дейности, които допринасят за социално включване. Социалното земеделие включва следните четири основни вида дейности - рехабилитация и терапия; работно включване и социална интеграция; образование; грижа за хората.</p> <p>*Защитена заетост - среда, в която хората с увреждания получават услуги и обучение за развиване на работни умения и поведение и която е безопасна и не е конкурентна.</p> <p>Колективни инвестиции: Инвестиции от две или повече физически или юридически лица, които са регистрирали законно установена структура по реда на Търговския закон, Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115.</p>
<p>Финансови параметри на проектите:</p>	<p>Минимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 10 000 лв.</p> <p>Максимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 150 000 лв.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 391 160 лева.</p>
<p>Интензитет на финансовата помощ:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи

	<ul style="list-style-type: none"> • В зависимост от размера на финансовата помощ за отделните категории земеделски стопанства, същата може да се увеличи с до 25 % за проектни предложения представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани; • Финансовата помощ може да се увеличи с до 10 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори
<p>Категории допустим и недопустими разходи</p>	<p><u>Допустимите разходи по проектите</u>, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма; • Разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи; • Разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект; • Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд; • Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство; • Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система; • За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060; • Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи. <p>В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.</p> <p>Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за ВОМР са следните разходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;

- Други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за ВОМР.
- Като се съобразява с допустимите разходи пот. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.
- Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕЗФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

- Фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания и площ
- Закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- Закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;
- Закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
  - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;

	<ul style="list-style-type: none"> - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини; - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70; <ul style="list-style-type: none"> • Лихви по дългове, с изопачение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси; • Инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общеевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване. <p>Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.</p> <p>Не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции - закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.</p>															
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тежест на показателите:</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="528 1126 616 1218">№</th> <th data-bbox="616 1126 1323 1218">Критерии за оценка</th> <th data-bbox="1323 1126 1552 1218">Тежест на показателите</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="528 1218 616 1352">1.</td> <td data-bbox="616 1218 1323 1352">Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВOMP на МИГ „Сунгурларе“</td> <td data-bbox="1323 1218 1552 1352">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="528 1352 616 1444">2.</td> <td data-bbox="616 1352 1323 1444">Проекти на кандидати, които не са получавали помощ от ЕС през програмен период 2014-2020</td> <td data-bbox="1323 1352 1552 1444">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="528 1444 616 1615">3.</td> <td data-bbox="616 1444 1323 1615">Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии</td> <td data-bbox="1323 1444 1552 1615">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="528 1615 616 1928">4.</td> <td data-bbox="616 1615 1323 1928"> <p>Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т.</p> <ul style="list-style-type: none"> - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т </td> <td data-bbox="1323 1615 1552 1928">20</td> </tr> </tbody> </table>	№	Критерии за оценка	Тежест на показателите	1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВOMP на МИГ „Сунгурларе“	15	2.	Проекти на кандидати, които не са получавали помощ от ЕС през програмен период 2014-2020	15	3.	Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии	15	4.	<p>Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т.</p> <ul style="list-style-type: none"> - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т 	20
№	Критерии за оценка	Тежест на показателите														
1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВOMP на МИГ „Сунгурларе“	15														
2.	Проекти на кандидати, които не са получавали помощ от ЕС през програмен период 2014-2020	15														
3.	Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии	15														
4.	<p>Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т.</p> <ul style="list-style-type: none"> - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т 	20														

	5.	Проектното предложение предвижда въвеждане на иновации, в т.ч. иновативни, социални, технологични и/или цифрови решения в стопанството	15
	6.	Проектното предложение предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	10
	7.	Проектът осигурява подпомагане на чувствителни сектори в земеделието – производство на плодове и зеленчуци, етерично маслени и медицински растения, животновъдство	10
		Максимален брой точки:	100
		Праг за преминаване	30

5.2. Мярка 2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

<p>Описание на целите и обхвата на мярката:</p>	<p>Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“.</p> <p>Цели: Насърчаване на заетостта, растежа, равенството между половете, включително участието на жените в селското стопанство, социалното включване и местното развитие в селските райони, включително кръгова биоикономика и устойчиво горско стопанство</p> <p>Модернизиране на сектора чрез насърчаване и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и насърчаване на тяхното усвояване</p>
<p>Допустими типове бенефициенти:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Кандидати следва да са местни физически или юридически лица, които живеят или осъществяват дейност на територията на МИГ. • Кандидатът/получателят на финансова помощ следва да има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и да осъществява дейностите по проекта на територията на действие на МИГ. • Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;

	<ul style="list-style-type: none"> • Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително; • Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро; • Кандидати пазари на производители • Кандидатите групи/организации на производители <p>Кандидати пазари на производители</p> <ul style="list-style-type: none"> · да са юридически лица регистрирани по Търговския закон; · да имат разработен бизнес план за дейностите по проектното предложение, които трябва да съответстват на дейността на пазара на производители съгласно Закона за стоковите борси и тържищата; <p>Кандидатите групи/организации на производители допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> · да са признати от министъра на земеделието · да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти произведени от членовете на групата/организацията на производители. <p>Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията на седалище и адрес на управление, посочени по-горе.</p>
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката:</p>	<p>Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва са свързани с преработката или маркетинг на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инвестиции в процеси и технологии за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка; • Инвестиции свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга; • Инвестиции в инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга; • Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;

- Инвестиции в специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни транспортни средства;
- Инвестиции свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление;
- Инвестиции за постигане съответствие със стандартите на Общността, включително пречиствателни съоръжения.
- Инвестиции в софтуер, свързан с преработвателната дейност на кандидата, включително чрез финансов лизинг;
- Общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници.

Не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции - закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.

Социално земеделие: Всички дейности, при които се използват земеделски ресурси за насърчаване или разработване на социални услуги в селските райони като рехабилитация, терапия, защитена заетост*, образование през целия живот и други дейности, които допринасят за социално включване. Социалното земеделие включва следните четири основни вида дейности - рехабилитация и терапия; работно включване и социална интеграция; образование; грижа за хората.

*Защитена заетост - среда, в която хората с увреждания получават услуги и обучение за развиване на работни умения и поведение и която е безопасна и не е конкурентна.

	<p>Колективни инвестиции: Инвестиции от две или повече физически или юридически лица, които са регистрирали законно установена структура по реда на Търговския закон, Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115.</p>
<p>Бюджет на мярката:</p>	
<p>Финансови параметри на проектите:</p>	<p>Минимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 10 000 лв.</p> <p>Максимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 150 000 лв.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 391 160 лева.</p>
<p>Интензитет на финансовата помощ:</p>	<p>Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p> <p>Нива на подпомагане за преработватели на селскостопански продукти, които са микро, малки, средни или големи* предприятия по ЗМСП: Финансовата помощ може да се увеличи с до 10 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори.</p> <p>Нива на подпомагане за земеделски стопани, групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани създадени по специализирано законодателство:</p> <p>Финансовата помощ да се увеличи с до 25 % за проектни предложения представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани;</p> <p>Нива на подпомагане за пазари на производители:</p> <p>Финансовата помощ може да се увеличи с 15 % за проектни предложения за пазари на производители</p>

**Категории
допустим и
недопустими
разходи**

Допустимите разходи по проектите, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

- Разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма;
- Разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;
- Разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
- Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
- Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за ВОМР са следните разходи:

- Разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
- Други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за ВОМР.
- Като се съобразява с допустимите разходи пот. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.
- Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕСФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

- Фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания и площ
- Закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- Закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;
- Закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
  - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;
  - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;
  - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или
  - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;

	<ul style="list-style-type: none"> • Лихви по дългове, с изопачение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси; • Инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване. <p>Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.</p>																								
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тежест на показателите:</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="534 701 624 792">№</th> <th data-bbox="624 701 1331 792">Критерии за оценка</th> <th data-bbox="1331 701 1562 792">Тежест на показателите</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="534 792 624 927">1.</td> <td data-bbox="624 792 1331 927">Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“</td> <td data-bbox="1331 792 1562 927">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 927 624 1019">2.</td> <td data-bbox="624 927 1331 1019">Проекти на кандидати, които не са получавали помощ от ЕС през програмен период 2014-2020</td> <td data-bbox="1331 927 1562 1019">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1019 624 1191">3.</td> <td data-bbox="624 1019 1331 1191">Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии</td> <td data-bbox="1331 1019 1562 1191">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1191 624 1364">5.</td> <td data-bbox="624 1191 1331 1364">Проектното предложение предвижда въвеждане на иновации, в т.ч. иновативни, социални, технологични и/или цифрови решения в стопанството</td> <td data-bbox="1331 1191 1562 1364">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1364 624 1693">6.</td> <td data-bbox="624 1364 1331 1693"> <p>Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т.</p> <ul style="list-style-type: none"> - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т </td> <td data-bbox="1331 1364 1562 1693">20</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1693 624 1785">9.</td> <td data-bbox="624 1693 1331 1785">Проектното предложение предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги</td> <td data-bbox="1331 1693 1562 1785">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1785 624 1863"></td> <td data-bbox="624 1785 1331 1863">Преработка на суровини от чувствителни сектори (Над 50% от обема на преработваните суровини са</td> <td data-bbox="1331 1785 1562 1863">10</td> </tr> </tbody> </table>	№	Критерии за оценка	Тежест на показателите	1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15	2.	Проекти на кандидати, които не са получавали помощ от ЕС през програмен период 2014-2020	15	3.	Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии	15	5.	Проектното предложение предвижда въвеждане на иновации, в т.ч. иновативни, социални, технологични и/или цифрови решения в стопанството	15	6.	<p>Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т.</p> <ul style="list-style-type: none"> - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т 	20	9.	Проектното предложение предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	10		Преработка на суровини от чувствителни сектори (Над 50% от обема на преработваните суровини са	10
№	Критерии за оценка	Тежест на показателите																							
1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15																							
2.	Проекти на кандидати, които не са получавали помощ от ЕС през програмен период 2014-2020	15																							
3.	Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии	15																							
5.	Проектното предложение предвижда въвеждане на иновации, в т.ч. иновативни, социални, технологични и/или цифрови решения в стопанството	15																							
6.	<p>Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т.</p> <ul style="list-style-type: none"> - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т 	20																							
9.	Проектното предложение предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	10																							
	Преработка на суровини от чувствителни сектори (Над 50% от обема на преработваните суровини са	10																							

	от растителен или животински произход, попадащи в обхвата на чувствителните сектори)	
	Максимален брой точки:	100
	Праз за преминаване:	30

5.3.Мярка 3 „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

Описание на целите и обхвата на мярката:	<p>Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“.</p> <p>Цели:</p> <p>-Привличане и подкрепа на млади фермери и други нови фермери и улесняване на устойчивото бизнес развитие в селските райони</p> <p>-Насърчаване на заетостта, растежа, равенството между половете, включително участието на жените в селското стопанство, социалното включване и местното развитие в селските райони, включително кръгова биоикономика и устойчиво горско стопанство</p>
Допустими типове бенефициенти:	<ul style="list-style-type: none"> • Кандидати следва да са местни физически или юридически лица, които живеят или осъществяват дейност на територията на МИГ. • Кандидатът/получателят на финансова помощ следва да има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и да осъществява дейностите по проекта на територията на действие на МИГ. • Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: <ul style="list-style-type: none"> - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските - да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите; - да имат седалище на територията на селски район; • Микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите; • Физическите лица, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: <ul style="list-style-type: none"> - да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ;

	<p>- да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП.</p> <p>Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията на седалище и адрес на управление, посочени по-горе.</p>
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали); • Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.; • Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; • Развитие на занаяти и други неземеделски дейности. <p>В рамките на подмярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.</p> <p>Недопустими дейности и разходи: - туристически дейности свързани с изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване.</p>
<p>Финансови параметри на проектите:</p>	<p>Минимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 10 000 лв.</p> <p>Максимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 150 000 лв.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 391 160 лева.</p>
<p>Интензитет на финансовата помощ:</p>	<p>Финансовата помощ е в размер до 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p>
<p>Категории допустим и</p>	<p><u>Допустимите разходи по проектите</u>, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“,</p>

**недопустими
разходи**

раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

- Разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма;
- Разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;
- Разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
- Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
- Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за WOMP са следните разходи:

- Разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
- Други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за WOMP.
- Като се съобразява с допустимите разходи пот. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.
- Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕСФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

- Фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания и площ
- Закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- Закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;
- Закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
  - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;
  - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;
  - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или
  - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;
- Лихви по дългове, с изопачение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

	<ul style="list-style-type: none"> Инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в обобщените насоки за залесяване и повторно залесяване. <p>Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.</p>																														
Обективни критерии за оценка на проектите и тежест на показателите:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Критерии за оценка</th> <th>Тежест на показателите</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Проектът е свързан с производствени дейности</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Проекти за развитие на туризъм</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Проектът е за развитие на неземеделски дейности извън общинския център</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Проектното предложение предвижда въвеждане на иновации, в т.ч. иновативни, социални, технологични и/или цифрови решения</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>6.</td> <td>Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т. - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>8.</td> <td>Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: right;">Максимален брой точки:</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: right;">Праг за преминаване:</td> <td>30</td> </tr> </tbody> </table>	№	Критерии за оценка	Тежест на показателите	1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15	2.	Проектът е свързан с производствени дейности	15	3.	Проекти за развитие на туризъм	15	4.	Проектът е за развитие на неземеделски дейности извън общинския център	10	5.	Проектното предложение предвижда въвеждане на иновации, в т.ч. иновативни, социални, технологични и/или цифрови решения	15	6.	Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т. - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т	20	8.	Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии	10	Максимален брой точки:		100	Праг за преминаване:		30
№	Критерии за оценка	Тежест на показателите																													
1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15																													
2.	Проектът е свързан с производствени дейности	15																													
3.	Проекти за развитие на туризъм	15																													
4.	Проектът е за развитие на неземеделски дейности извън общинския център	10																													
5.	Проектното предложение предвижда въвеждане на иновации, в т.ч. иновативни, социални, технологични и/или цифрови решения	15																													
6.	Подпомагане на проекти, чието изпълнение води до осигуряване на устойчива заетост на територията на селските райони – 20 т. - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде над 2 работни места – 20 т.; - С извършване на инвестицията кандидатът ще създаде до 2 работни места – 10 т	20																													
8.	Проектът предвижда инвестиции за повишаване на енергийната ефективност, включително технологии, водещи до намаляването на вредните емисии	10																													
Максимален брой точки:		100																													
Праг за преминаване:		30																													

5.4. Мярка 4 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

<p>Описание на целите и обхвата на мярката:</p>	<p>Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“</p> <p>Цели:</p> <p>-Насърчаване на заетостта, растежа, равенството между половете, включително участието на жените в селското стопанство, социалното включване и местното</p> <p>-Интелигентен икономически преход на територията: внедряване на дейности,отговарящи на концепцията за интелигентни селища</p>
<p>Допустими типове бенефициенти:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Кандидати следва да са местни физически или юридически лица, които живеят или осъществяват дейност на територията на МИГ . • Кандидатът/получателят на финансова помощ следва да има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и да осъществява дейностите по проекта на територията на действие на МИГ . • Допустима за подпомагане е Община Сунгурларе. • Дейностите трябва да се изпълняват на територията на Община Сунгурларе и да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби инфраструктура; предвидените по тях дейности да се изпълняват в съответствие с плана за интегрирано развитие на Община Сунгурларе, а ако съществува стратегия за местно развитие да са съгласувани и с нея; да нямат отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС; да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и планове за тяхното управление. <p>Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията на седалище и адрес на управление, посочени по-горе.</p>
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони; • Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

	<ul style="list-style-type: none"> • Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение; • Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура. • Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот. • Дейности за създаване на интелигентни селища • Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение. <p>Като част от стратегиите за ВОМР не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.</p> <p>Интелигентни селища: Подход за интегрирано териториално развитие на основата на концепция (опростен вариант на стратегия или стратегия) за неговото приложение и/или като отделни, самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на тази концепция като инструмент/и за териториално развитие на селските райони за подобряване на техните икономически, социални и/или екологични условия.</p>
Финансови параметри на проектите:	<p>Минимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект - 10 000 лв.</p> <p>Максимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 300 000 лв.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 391 160 лева</p>
Интензитет на финансовата помощ:	<p>Финансовата помощ е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p>
Категории допустим и недопустими разходи	<p><u>Допустимите разходи по проектите</u>, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при</p>

споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

- Разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма;
- Разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;
- Разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
- Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
- Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за ВОМР са следните разходи:

- Разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
- Други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за ВОМР.
- Като се съобразява с допустимите разходи пот. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.
- Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕЗФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

- Фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания и площ
- Закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- Закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;
- Закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
  - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;
  - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;
  - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или
  - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;
- Лихви по дългове, с изопачение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- Инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво

	<p>управление на горите, разработени в общеевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване.</p> <p>Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.</p>																											
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тежест на показателите:</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="534 504 624 595">№</th> <th data-bbox="624 504 1331 595">Критерии за оценка</th> <th data-bbox="1331 504 1560 595">Тежест на показателите</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="534 595 624 730">1.</td> <td data-bbox="624 595 1331 730">Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“</td> <td data-bbox="1331 595 1560 730">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 730 624 822">2.</td> <td data-bbox="624 730 1331 822">Проекти с дейности в населени места извън общинския център</td> <td data-bbox="1331 730 1560 822">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 822 624 1370">3.</td> <td data-bbox="624 822 1331 1370"> <p>Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 20 т.</p> <p>- Инвестицията се изпълнява на територията на населено място/населени места с общо население над 200 души (по данни на Националния статистически институт към края на годината, предхождаща датата на кандидатстване) – 20 т.</p> <p>- Инвестицията се изпълнява на територията на населено място/населени места с общо население до 200 души (по данни на Националния статистически институт към края на годината, предхождаща датата на кандидатстване) – 10 т.</p> </td> <td data-bbox="1331 822 1560 1370">20</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1370 624 1503">4.</td> <td data-bbox="624 1370 1331 1503">Резултатите от проекта са в пряка полза на представители на уязвими групи и младихора от територията на МИГ</td> <td data-bbox="1331 1370 1560 1503">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1503 624 1594">5.</td> <td data-bbox="624 1503 1331 1594">Проектът предвижда дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища</td> <td data-bbox="1331 1503 1560 1594">20</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1594 624 1686">6.</td> <td data-bbox="624 1594 1331 1686">Проекти съдържащи дейности за повишаване на енергийната ефективност</td> <td data-bbox="1331 1594 1560 1686">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1686 624 1742"></td> <td data-bbox="624 1686 1331 1742" style="text-align: right;">Максимален брой точки:</td> <td data-bbox="1331 1686 1560 1742">100</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1742 624 1798"></td> <td data-bbox="624 1742 1331 1798" style="text-align: right;">Праг за преминаване:</td> <td data-bbox="1331 1742 1560 1798">30</td> </tr> </tbody> </table>	№	Критерии за оценка	Тежест на показателите	1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15	2.	Проекти с дейности в населени места извън общинския център	15	3.	<p>Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 20 т.</p> <p>- Инвестицията се изпълнява на територията на населено място/населени места с общо население над 200 души (по данни на Националния статистически институт към края на годината, предхождаща датата на кандидатстване) – 20 т.</p> <p>- Инвестицията се изпълнява на територията на населено място/населени места с общо население до 200 души (по данни на Националния статистически институт към края на годината, предхождаща датата на кандидатстване) – 10 т.</p>	20	4.	Резултатите от проекта са в пряка полза на представители на уязвими групи и младихора от територията на МИГ	15	5.	Проектът предвижда дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища	20	6.	Проекти съдържащи дейности за повишаване на енергийната ефективност	15		Максимален брой точки:	100		Праг за преминаване:	30
№	Критерии за оценка	Тежест на показателите																										
1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15																										
2.	Проекти с дейности в населени места извън общинския център	15																										
3.	<p>Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 20 т.</p> <p>- Инвестицията се изпълнява на територията на населено място/населени места с общо население над 200 души (по данни на Националния статистически институт към края на годината, предхождаща датата на кандидатстване) – 20 т.</p> <p>- Инвестицията се изпълнява на територията на населено място/населени места с общо население до 200 души (по данни на Националния статистически институт към края на годината, предхождаща датата на кандидатстване) – 10 т.</p>	20																										
4.	Резултатите от проекта са в пряка полза на представители на уязвими групи и младихора от територията на МИГ	15																										
5.	Проектът предвижда дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища	20																										
6.	Проекти съдържащи дейности за повишаване на енергийната ефективност	15																										
	Максимален брой точки:	100																										
	Праг за преминаване:	30																										

5.5. Мярка 5 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

<p>Описание на целите и обхвата на мярката:</p>	<p>Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. осъществяване на съвместни дейности, допринасящи за устойчивото развитие на местните общности и подпомагащи постигането на целите на стратегиите за ВОМР и на СПРЗСР 2023-2027 г. като обучения, изграждане на капацитет, споделяне на опит, обмен на ноу-хау и стимулиране въвеждането на иновативни дейности на местно ниво; 2. създаване на европейска идентичност в допълнение към местната, регионалната и националната идентичност; 3. подкрепа за промотиране на характерни за местните територии и общности продукти, марки, дейности, забележителности и др.
<p>Допустими типове бенефициенти:</p>	<p>Допустим кандидат по мярката е МИГ Сунгурларе.</p> <p>Съгласно чл. 33, параграф 3 на Регламент (ЕС) 2021/1060 при условие, че гарантира спазването на принципа на разделение на функциите, местната инициативна група може да бъде бенефициент и да изпълнява операции от стратегията за ВОМР. В допълнение местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ в случай, че кумулативно са налице и следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проектът, за който се кандидатства за финансиране, е в обществена полза; <p>Никой от членовете на колективния управителен орган, както и свързано с него лице по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон, не е изпълнител или подизпълнител на дейностите на проекта.</p>
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Разработване на съвместен продукт/услуга/действие, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции; 2. Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/действие; 3. Реализиране на промоционални и маркетингови кампании; 4. Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.; 5. Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;

	<p>6. Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за ношувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация и др.).</p> <p>Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. да са свързани и да водят до развитието на територията на МИГ Сунгурларе 2. да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на Стратегията за ВОМР на МИГ Сунгурларе и СПРЗСР 2023 - 2027 г.; 3. партньорите по проектите и дейностите за сътрудничество да участват в тяхната подготовка и изпълнение да притежават съответния административен капацитет.
<p>Финансови параметри на проектите:</p>	<p>Минимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 10 000 лв.</p> <p>Максимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 200 000 лв.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 391 160 лева.</p>
<p>Интензитет на финансовата помощ:</p>	<p>Финансовата помощ е в размер до 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p>
<p>Категории допустим и недопустими разходи</p>	<p><u>Допустимите разходи по проектите</u>, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма; • Разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;

- Разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
- Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
- Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за WOMP са следните разходи:

- Разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
- Други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за WOMP.
- Като се съобразява с допустимите разходи пот. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.
- Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕСФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Недопустими разходи:

- определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;

	<ul style="list-style-type: none"> • за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд; • Фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания и площ • закупуване на животни; • закупуване на едногодишни растения; • закупуване на земя и сгради; • принос в натура; • разходи, извършени от или в полза на асоцииран партньор по проекта; • разходи, платени в брой (с изключение на разходите за командировки, пощенски и куриерски услуги, такси за издаване на изискуеми документи и разходи за застрахователни премии); • банкови такси; • заявени за финансиране разходи в частта им, която надвишава определените по реда на чл. 41 от ПМС № 189 от 2016 г. референтни стойности; • възнаграждения, свързани с координация на дейностите по проекта, надвишаващи 10 на сто от финансовата помощ от одобрения бюджет за всяка МИГ, партньор по проекта; • разходи, платени преди подаване на проектното предложение и след крайния срок за изпълнение и отчитане на проекта; • разходи за закупуване на транспортни средства; • разходи за изграждане и ремонт на места за настаняване; • разходи за информираност и публичност, които не отговарят на изискванията на Управляващия орган на финансиращата програма • разходи за координация за повече от двама координатори от всяка МИГ – партньор по проекта (отнася се за кандидата и МИГ от България) • разходи за пощенски и куриерски услуги и такси за издаване на изискуеми документи надвишаващи стойността над определените тарифи на съответния доставчик или организация; • разходи за пътни, дневни и квартирни, извършени в полза на асоцииран/и партньор/и по проекта; разходи за командировки надвишаващи стойностите, определени в Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (ДВ, бр. 50 от 2004 г.).
<p>Обективни критерии за оценка</p>	

на проектите и тежест на показателите:	1. Качество на проекта:	50
	1.1. Обосновка на проекта	6
	Описание на необходимостта от изпълнението на проекта	0 – 2
	Описание на проекта и до каква степен отговаря на необходимостта от изпълнението му	0 – 4
	1.2. Иновативност на предложения подход в проекта	10
	Предложен е нов продукт/услуга	5
	Предложените дейности са нови за територията на партньор(ите)	5
	1.3. Ползи от проекта за територията на МИГ	15
	Планираните резултати от проекта показват ясни ползи за територията на всички партньори	15
	Планираните резултати от проекта показват ясни ползи за територията на повече от един от партньорите	10
	Планираните резултати от проекта показват ясни ползи за територията на само на един от партньорите	5
	1.4. Качество на плана за действие	9
	Наличие на ясен и осъществим план за действие	0 – 4
	Съответствие между предвидените дейности с целите и планираните резултати по проекта	0 – 5
	1.5. Устойчивост на проекта *	10
	Наличие на ясна обосновка за устойчивостта на резултатите от проекта за територията на всички партньори	10
	Наличие на ясна обосновка за устойчивостта на резултатите от проекта за територията на част от партньорите	5
	2.Наличие на ясна обвързаност с целите на СВОМР	20
	Има ясна обвързаност на всички цели на проекта с цел/цели на СВОМР	20
	Някои от целите на проекта са обвързани с цел/цели на СВОМР	15
3. Качество на партньорството	20	
3.1 Ниво на ангажираност и участие на партньорите по проекта в дейностите	5	

	Балансирано участие на всички партньори в дейностите по проекта	5
	Небалансирано участие на партньорите по проекта - наличие на партньор, който изпълнява само една дейност по проекта	2
	3.2. Управленски капацитет и професионална компетентност за прилагане на проекта	15
	Поне един от партньорите е изпълнявал/изпълняващ проект/и за сътрудничество	7
	Всички партньори са изпълнявали/изпълняват стратегия за BOMP	5
	Всички партньори са изпълнявали/изпълняват проекти, финансирани от ЕС	3
	4. Брой партньори в проекта	10
	Двама или повече партньори от България	5
	Една или повече МИГ/МИРГ от друга страна членка, или организация от страна извън ЕС	5

5.6. Мярка 6 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране” СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)

Допустими типове бенефициенти:	Допустим кандидат по мярката е МИГ Сунгурларе
Общ размер на предвидените средства за целия период на изпълнение на СВOMP:	
Разпределение на средствата за разходи за управление, мониторинг и оценка на СВOMP и н разходите за популяризиране	

Интензитет на финансовата помощ:	Финансовата помощ е в размер до 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.
Категории допустими и недопустими разходи	<ol style="list-style-type: none"> 1. разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя; 2. разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти и други); 3. непреки разходи: <ol style="list-style-type: none"> а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, счетоводни, одиторски и други); б) разходи за наем на офис; в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис и други); г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали; д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил; е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил; ж) други непредвидени оперативни разходи, необходими за функционирането на офиса. 4. разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ; 5. разходи за закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане; 6. разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ; 7. разходи за застраховане на активи, закупени със средства по подмярката от настоящия или миналия програмен период; 8. разходи :за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;

9. разходи, свързани с публични отношения, разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ и други;

10. разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;

11. финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на сметки, такси за издаване на изискуеми документи;

12. разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР;

Б. Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР:

1. разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);

2. разходи за популяризиране, информиране и публичност: а) за създаване и поддръжка на интернет страница;

б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

г) преводи;

д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;

е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;

ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност;

3. разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително рами, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕСФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

- Закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- Закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;
- Закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
  - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;
  - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;
  - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или
  - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;
- Лихви по дългове, с изопачение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- Инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво

	<p>управление на горите, разработени в общеевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване.</p> <p>Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.</p>
Общ размер на предвидените средства за всеки вид разход за периода на прилагане на мярката	
Общ размер на предвидените средства по мярката за всяка година (в лв. и в процент от общата сума)	

5.7. Мярка 7 „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани групи като ромите“ ПРЧР 2021 – 2027 г. (ЕСФ+)

Приоритет и специфична цел от ПРЧР	<p>ПРИОРИТЕТ 2: СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ И РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ:</p> <p>Специфична цел 2 „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите“</p>
Описание на целите и обхвата на мярката:	<p>Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“.</p> <p>Цели: „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите“</p>
Целеви групи:	<p>Лица, представители на маргинализирани общности като ромите;</p> <p>Деца в нужда (лица на възраст под 18 г., изложени на риск от бедност или социално изключване) и техните семейства</p>
Допустими типове бенефициенти:	<p>Доставчици на социални и здравни услуги; работодатели; Община Сунгурларе; неправителствени организации; социални предприятия</p> <p>Кандидатите следва да са местни физически или юридически лица, които жосъществяват дейност на територията на МИГ.</p>

	<p>Кандидатът/получателят на финансова помощ следва да има постоянен адрес - за физически лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридически лица, на територията на действие на МИГ и да осъществява дейностите по проекта на територията на действие на МИГ.</p>
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката:</p>	<p>Примерни дейности в областта на социалното включване и достъп до здравеопазване:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставяне на услуги и интегрирани здравно-социални услуги за семейства с деца с увреждания, чрез интегрирани услуги като семейно консултиране, семейно планиране и отговорно родителство, услуги за ранно детско развитие, формиране на родителски умения; превенция на изоставянето на деца, регулярни дейности на групите на майки и деца с цел стимулиране на взаимното учение и ранното детско развитие, в т.ч. осигуряване на експертна помощ според изразените от тях нужди. 2. Предоставяне на подкрепа с цел подобряване достъпа до здравни услуги и обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост, вкл. чрез осигуряване на здравни медиатори. 3. Здравна профилактика и превенция, информираност за здравето и обслужване на гражданите и достъпа до здравни грижи, включително популяризиране на здравната култура и ваксинапрофилактиката, особено в случаи на епидемии и / или пандемии. Информираниостта относно имунизационния календар. 4. Мерки за повишаване на здравната култура по отношение на репродуктивно здравеопазване на жените, превенция на болести при децата и социално-значими болести при възрастните, необходимостта от профилактика на здравето; повишаване информираността относно социалните и здравните права. 5. Достъп до социални и интегрирани здравно-социални услуги в общността и в домашна среда за хора с увреждания и техните семейства, вкл. деца, възрастни хора в невъзможност за самообслужване и други уязвими групи; индивидуални консултации и социално-здравна медиация на представителите на целевите групи. <p>Примерни дейности срещу дискриминацията и за преодоляване на негативните стереотипи и нагласи в общностите:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повишаване на информираността за бедността като фактор за появата на негативни социални явления. Мерки за прекъсване на предаването на бедността от поколение на поколение. Работа с младите хора. 2. Подкрепа за борба с дискриминацията, създаване на толерантна и благоприятна обществена среда за равнопоставеност, социално включване и възможности за участие. Мерки, вкл. кампании, за преодоляване на стереотипи и дискриминационни практики към различieto, ограничаване на езика на омразата и подкрепа за защита на основни права и достойнство, насърчаване на мулти-културните дейности и на положителни

	<p>и ролеви модели с постижения в работата, образованието, общественото положение мерки за преодоляване на ограничителните патриархални стереотипи.</p> <p>3. Подкрепа на ромските деца и техните семейства за преодоляване на факторите, водещи до бедност. Кампании и дейности в общността за преодоляване на патриархалните стереотипи, които ограничават заетостта и реализацията на ромските жени, включително назначаване на общностни медиатори, за преодоляване на домашното насилие, ранните бракове и др. практики на контрол и насилие.</p>
Бюджет на мярката:	
Финансови параметри на проектите:	<p>Минимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 30 000 лв.</p> <p>Максимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 300 000 лв.</p>
Интензитет на финансовата помощ:	Финансовата помощ е в размер до 100% от общия размер на допустимите за подпомагане разходи.
Режим на минимални помощи:	<p>„Мерките по ПРЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г. и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи“.</p> <p>Следва да се има предвид, че кандидати и/или партньори са недопустими да получат помощ, съответно и да бъдат бенефициенти по мерките на ПРЧР за ВОМР, ако са в забранителните режими на помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013г. и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи“.</p>
Категории допустим и недопустими разходи	<p>„Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от Регламентите за разпоредбите на Регламент № 2018/1046, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021-2027. На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляр за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са изплатени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.“</p> <p>За всяка една процедура в изпълнение на СВОМР, в Условието за кандидатстване, МОНТ да посочат конкретно видовете разходи.</p> <p>Съгласно чл. 53 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, в случай че общите разходи за дадена мярка не надвишават 200 000 EUR, приносът, предоставен на бенефициента е под формата на единични разходи, еднократни суми или единни ставки, с изключение на операционната подкрепа за които представлява държавна помощ. При прилагане на опростената процедура за разходите се спазват разпоредбите на чл. 55. от ЗУСЕФСУ и 15</p>

чл. 53, 54 в), чл. 56 и чл. 94(2) от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парла

По проектите на МИГ ще е задължително прилагането на опростено отчитане на разходи по типът опростено отчитане следва да се разпише в Условиата за кандидатстване. Методология/и на УО на ПРЧР за прилагане на варианти за опростено отчитане на разходи, която/ито ще бъде/ат предоставена/и от УО допълнително.

Неизчерпателен списък на типовете допустими разходи:

- разходи за възнаграждения;
- разходи за командировки;
- разходи за закупуване на материали и консумативи;
- разходи за дълготрайни материални активи- разходи за закупуване на обзавеждане и оборудване, когато тази покупка е крайно необходима за постигане на целта на операцията и тези вещи са напълно амортизирани по време на операцията или закупуването на икономичният вариант – следва да се обоснове и аргументира необходимостта от разходи;
- разходи за обучения;
- разходи, произтичащи от договори за изработка/услуга или договори за поръчка, ЗЗД, пряко свързани и необходими за изпълнение на проектните дейности (напр. обучения, за наем на зали, за организиране на събития, за изготвяне на анализи и проекти, разработване на програми и др.);
- разходи за застраховка;
- разходи за видимост, прозрачност и комуникация, като същите задължително включват допустимите разходи за организация и управление;
- разходи за организация и управление;

В СВOMP следва да бъдат включени видовете разходи, които отговарят на включените в програмата по съответната мярка.

Недопустими разходи:

- разходи, финансирани по друга операция, програма или каквато и да е друга финансова операция произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга финансова програма;
- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, с изключение на случаите на предоставянето на финансова подкрепа чрез финансови инструменти; 16
- възстановим данък върху добавената стойност;
- разходи за закупуване на моторни превозни средства,
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция, с изключение на разходите по финансови инструменти;
- лихви по дългове, освен във връзка с безвъзмездни средства, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- субсидиране на лихва по одобрени схеми за държавни помощи и разноските за трансакции;

	<p>- разходи за закупуване на земя и недвижимо имущество, както и закупуване на инфраструктура;</p> <p>- закупуване на материални активи втора употреба;</p> <p>- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документи за кандидатстване за финансова подкрепа.</p> <p>На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които не са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляр за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са изплатени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.</p>															
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тежест на показателите:</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="475 698 1098 913">Раздел</th> <th data-bbox="1098 698 1321 913">Скала на оценка</th> <th data-bbox="1321 698 1544 913">Максимален брой точки</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="475 913 1098 974">1. Оперативен капацитет</td> <td data-bbox="1098 913 1321 974"></td> <td data-bbox="1321 913 1544 974">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="475 974 1098 1249">1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение² през последните 5 години:</td> <td data-bbox="1098 974 1321 1249"></td> <td data-bbox="1321 974 1544 1249">5</td> </tr> <tr> <td data-bbox="475 1249 1098 1429">1.1 А Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години</td> <td data-bbox="1098 1249 1321 1429"></td> <td data-bbox="1321 1249 1544 1429"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="475 1429 1098 1718">- Кандидатът има реализиран поне един проект финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор, доказан с предоставяне на информация във формуляра за кандидатстване;</td> <td data-bbox="1098 1429 1321 1718">много добре</td> <td data-bbox="1321 1429 1544 1718">5</td> </tr> </tbody> </table>	Раздел	Скала на оценка	Максимален брой точки	1. Оперативен капацитет		10	1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение ² през последните 5 години:		5	1.1 А Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години			- Кандидатът има реализиран поне един проект финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор, доказан с предоставяне на информация във формуляра за кандидатстване;	много добре	5
Раздел	Скала на оценка	Максимален брой точки														
1. Оперативен капацитет		10														
1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение ² през последните 5 години:		5														
1.1 А Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години																
- Кандидатът има реализиран поне един проект финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор, доказан с предоставяне на информация във формуляра за кандидатстване;	много добре	5														

² Оценката по т.1.1 се формира като средно аритметична оценка между оценките по т. 1.1 А и т. 1.1 Б. В случай, че не е предвидено участието на партньор по проекта се взема само оценката по т. 1.1 А

	- Кандидатът има поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение		
	Кандидатът има реализиран поне един проект, финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор или поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение	задоволително	3
	Кандидатът има проект, финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор, който е в процес на изпълнение и/или под 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение.	много слабо	1
	Няма посочена информация или представената информация няма отношение към съответния критерий или няма опит в изпълнение на проекти и дейности като тези включени в проектното предложение.		0
	1.1. Б Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или <u>опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение</u>³ през последните 5 години		
	- Партньорът/ите има/т реализиран поне един проект, финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор, доказан с предоставяне на информация във формуляра за кандидатстване; - Партньор/и има/т поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение.	много добре	5

³ В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

	Партньорът/ите има/т реализиран поне един проект, финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор или поне 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение	задоволително	3
	Кандидатът има проект, финансиран от ЕСИФ, националния бюджет или други финансови инструменти, в който е участвал в ролята си на кандидат или партньор, който е в процес на изпълнение и/или под 1 година опит в изпълнението на дейности, като тези, включени в проектното предложение	много слабо	1
	Няма посочена информация или представената информация няма отношение към съответния критерий или няма опит в изпълнение на проекти и дейности като тези включени в проектното предложение.		0
	1.2. Опит на ръководителя на проекта или на законния представител на кандидата⁴ (управител, прокурис и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното предложение и/или управленски опит.		5
	Ръководителят на проекта или законният представител на организацията (управител, прокурис и др.)/ собственика на капитала на организацията има опит в организация и/или управление на проекти, и/или управленски опит/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение поне две години.	много добре	5
	Ръководителят на проекта или законният представител на организацията (управител, прокурис и др.)/ собственика на капитала на организацията има опит в организация	задоволително	3

⁴ За кандидати общини – законен представител на кандидата е кметът. По отношение на останалите допустими организации, кандидатът преценява на кое от посочените лица да предостави автобиографията за оценка.

	и/или управление на проекти, и/или управленски опит или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение поне една година.		
	Ръководителят на проекта или законният представител на организацията (управител, прокурор и др.)/ собственика на капитала на организацията има опит в организация и/или управление на проекти, и/или управленски или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение опит по-малко от една година.	много слабо	1
	Няма посочена информация или представената информация няма отношение към съответния критерий		0
	2. Съответствие		15
	2.1 Описание и обосновка на <u>целите на проекта</u>		5
	<ul style="list-style-type: none"> - Формулираните конкретни цели са в съответствие с целите на процедурата; - Заложените цели, които са в съответствие с целите на процедурата, са насочени към решаване проблемите на целевите групи, съгласно Указанията за кандидатстване “; - Налице е връзка между целите, които са в съответствие с целите на процедурата и предвидените резултати по проекта. 	много добре	5
	Изпълнени са първи и втори критерии или първи и трети критерии	задоволително	3
	Изпълнен е само първи критерий	много слабо	1
	В проектното предложение са заложи цели, които не са в съответствие с целите на процедурата; или няма посочена информация; или представената информация няма отношение към съответния критерий		0
	2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди		10

	<ul style="list-style-type: none"> - Целевите групи са конкретизирани – посочени са специфични характеристики, съгласно Условието за кандидатстване (ако е приложимо); - Целевите групи са количествено определени; - Нуждите на целевите групи са идентифицирани 	много добре	5x2
	Два от горепосочените критерии са изпълнени	задоволително	3x2
	Един от горепосочените критерии е изпълнен	много слабо	1x2
	Няма посочена информация или представената информация няма отношение към съответния критерий		0
	3. Методика и организация		30
	3.1 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати		20
	<ul style="list-style-type: none"> - Дейностите са насочени към постигане на целите и са в съответствие с ръководните принципи на ОПРЧР на Инвестиционния приоритет; - Заложените дейности отговарят на потребностите на целевите групи по проекта; - Очакваните резултати от изпълнение на дейностите ще допринесат за постигане на заложените в проекта индикатори; - Аргументиран е очакваният ефект върху целевата група от изпълнението на заложените в проекта дейности;; (Ако е приложимо: Партньорът е пряко ангажиран и участва активно в дейностите по проекта. Ролята, конкретните отговорности и ангажиментите на партньора са ясно определени) 	много добре	5x4
Три от горепосочените критерии са изпълнени	добре	4x4	

	Два от горепосочените критерии са изпълнени	задоволително	3x4
	Един от горепосочените критерии е изпълнен	слабо	2x4
	Поне един от горепосочените критерии е изпълнен частично	много слабо	1x4
	Няма посочена информация или представената информация няма отношение към съответния критерий		0
	3.2 Яснота на изпълнение на дейностите		10
	<ul style="list-style-type: none"> - Описани са детайлно дейностите, начините и етапите за изпълнението им и в случай на приложимост е обоснована нуждата от закупуване на оборудване; - Времевият обхват на всяка дейност е реалистичен, като са взети предвид периодите за провеждане на обществени поръчки/ процедури за избор на изпълнител, придобиване на разрешителни (ако е приложимо) и др.; - Има логическа последователност в изпълнението на дейностите. 	много добре	5x2
	Два от горепосочените критерии са изпълнени	задоволително	3x2
	Един от горепосочените критерии е изпълнен или посочената информация е непълна	много слабо	1x2
	Няма посочена информация		0
	4. Бюджет и ефективност на разходите - Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета		15

	<p>- Налице е съответствие и логическа връзка между дейности и разходи като всички разходи съответстват изцяло на дейностите, предвидени за изпълнението им.</p> <p>- Предвидените разходи водят до своевременното, количествено и качествено осъществяване на планираните дейности и постигане на очакваните резултати по проекта.</p> <p>- Заложените ограничения на разходите по схемата са спазени при формиране на бюджета.</p> <p>- Заложените стойности са планирани в съответствие с разходите, предвидени по дейности, като са представени документи, доказващи стойността им (ако е приложимо) и са планирани в съответствие с пазарните цени (ако е приложимо). -В проектното предложение не са заложен недопустими разходи, както и дублиране на разходи.</p>	много добре	5x3
	Четири от горепосочените критерии са изпълнени	добре	4x3
	Три от горепосочените критерии са изпълнени	задоволително	3x3
	Два от горепосочените критерии са изпълнени	слабо	2x3
	Един от горепосочените критерии е изпълнен	много слабо	1x3
	Няма посочена информация или представената информация няма отношение към съответния критерий/или в резултат на редуциране на бюджета на проекта, общата сума на проектното предложение е по-ниска от минималния размер на БФП		0
	5. Допълнителни специфични критерии		30
	Проекти предоставящи услуги, насочени към роми		20

	Проекти, обхващащи повече от 1 населено място		10
	ОБЩ, МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ		100

5.8. „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии и насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“ ПКИП 2021 – 2027 г. (ЕФРР)

Описание на целите и обхвата на мярката:	Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“. Цели:
Допустими типове бенефициенти:	
Допустими дейности за реализиране на мярката:	
Финансови параметри на проектите:	
Интензитет на финансовата помощ:	Финансовата помощ е в размер до 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.
Категории допустим и недопустим разходи	<u>Допустимите разходи по проектите</u> , финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия: <ul style="list-style-type: none"> • Разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма; • Разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;

- Разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
- Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
- Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за ВОМР са следните разходи:

- Разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
- Други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за ВОМР.
- Като се съобразява с допустимите разходи пот. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.
- Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕСФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

- Закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- Закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;
- Закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
  - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;
  - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;
  - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или
  - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;
- Лихви по дългове, с изопачение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- Инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общеевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване.

Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.

Обективни критерии за оценка на проектите и тежест на показателите:

№	Критерии за оценка	Тежест на показателите
---	--------------------	------------------------

	1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15
	2.	Проектното предложение отговаря на идентифицираните потребности на местната общност	15
	3.	Кандидатът притежава практически и финансов капацитет за изпълнение на проекта	15
	4.	Необходимостта от безвъзмездна помощ ясно е демонстрирана	10
	5.	Целите, индикаторите и основните етапи на изпълнение са реалистични	10
	6.	Проектното предложение създава нови работни места	10
	7.	Проектното предложение предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот на местната общност	10
	8.	Проектното предложение е обоснована иновативност за територията на МИГ „Сунгурларе“	10
	9.	Проектното предложение предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
		Максимален брой точки:	

5.9. Мярка 9 „Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери““ ПО 2021 – 2027 г. (ЕФРР, ЕСФ+)

Описание на целите и обхвата на мярката:	<p>Географски обхват: Територията на действие на МИГ „Сунгурларе“.</p> <p>Цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Повишаване качеството на образователните услуги и подобряване на достъпа до образование на деца и ученици от различни уязвими групи -Подобряване на достъпа до качествено образование за намаляване на отпадащите от образование деца и ученици; повишаване на качеството на
---	--

	<p>предучилищното и училищното образование чрез подкрепа на развитието на специалистите в системата на предучилищното и училищното образование; насърчаване на ефективното взаимодействие на училищната/ните общност/и и на детските градини, вкл. работа с родителите, ангажирането на местните заинтересовани страни с образователните институции.</p>
<p>Целеви групи</p>	<p>Целеви групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Деца и ученици от уязвими групи: маргинализирани групи като роми, деца и ученици търсещи или получили международна закрила, деца и ученици в риск от отпадане от образователната система, деца и ученици, чийто майчин език не е българският, деца и ученици с пропуски в усвояването на учебното съдържание, други уязвими групи като деца и ученици със специални образователни потребности, деца и ученици с хронични заболявания, деца и ученици в риск; ➤ Родители/настойници на деца и ученици от различни уязвими групи; ➤ Педагогически специалисти и непедagogически персонал.
<p>Допустими типове бенефициенти:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Допустими кандидати: ➤ Общини; ➤ Детски градини – държавни, общински и частни; ➤ Училища – държавни, общински и частни; ➤ Допустими партньори : ➤ Общини; ➤ Детски градини - държавни, общински и частни; ➤ Училища - държавни, общински и частни; ➤ Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) за осъществяване на дейност в обществена полза съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), , читалища, с доказан опит и експертиза в сферата.
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на уменията на децата и учениците за обучение и общуване в мултикултурна среда, включително психологическа подкрепа и

допълнителни обучения за деца/ученици с образователни затруднения, в т.ч. допълнителни обучения по български език, споделяне на културна идентичност и ценности.

- Повишаване на капацитета и квалификацията на педагогическите специалисти и непдагогическия персонал, вкл. образователните медиатори за работа в мултикултурна образователна среда.

- Насърчаване създаването на училищни общности, в които ученици, родители, учители и лидерски екип развиват умения за ефективно и равноправно взаимодействие в мултикултурна образователна среда.

- Подкрепа за интензивна работа с родители: кратки обучения на родители относно техните права и задължения, свързани с образованието на децата им и за формиране у тях на мотивация за активно приобщаване на децата им в системата на предучилищното и училищното образование, в т.ч. чрез участие на образователни медиатори.

- Подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование и за преодоляване на нефинансови бариери в малките населени места и в труднодостъпните райони, чрез осигуряване на транспорт, хранене, ученическо общежитие; мобилност на преподаватели и адаптиране към работна среда в различни райони и с различни групи ученици, вкл. адаптационни програми и социални пакети за млади учители.

- Подкрепа за приобщаваща образователна среда, осигуряване на учебници, познавателни книжки за децата в задължителна предучилищна възраст, учебни пособия и материали; допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализирани групи (включително през лятото).

	<ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за ангажиране на местните общности с образователната институция, чрез инициативи като например доброволчески кампании в подкрепа на съответното училище/детска градина.
Финансови параметри на проектите:	<p>Минимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 50 000 лв.</p> <p>Максимален размер на безвъзмездната финансовата помощ за проект – 250 000 лв.</p> <p>Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 391 166 лева.</p>
Интензитет на финансовата помощ:	<p>Финансовата помощ е в размер до 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p>
Категории допустим и недопустими разходи	<p><u>Допустимите разходи по проектите</u>, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма; • Разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи; • Разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект; • Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд; • Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство; • Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система; • За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;

- Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за ВОМР са следните разходи:

- Разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
- Други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за ВОМР.
- Като се съобразява с допустимите разходи пот. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията.
- Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2029 г.

Недопустимостта на категориите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕСФРСР, се определя съгласно чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Съгласно глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не е допустимо финансиране на разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189 от 2016 г.;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг европейски фонд;

Съгласно Раздел 4 от СПРЗСР от стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи за:

- Закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- Закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи,

	<p>изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции - до размера на базовия заем;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от: <ul style="list-style-type: none"> - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие; - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини; - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70; • Лихви по дългове, с изопачение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси; • Инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общеевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване. <p>Точки 1 и 3 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.</p>																					
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тежест на показателите:</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="534 1205 624 1294">№</th> <th data-bbox="624 1205 1331 1294">Критерии за оценка</th> <th data-bbox="1331 1205 1562 1294">Тежест на показателите</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="534 1294 624 1429">1.</td> <td data-bbox="624 1294 1331 1429">Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“</td> <td data-bbox="1331 1294 1562 1429">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1429 624 1563">2.</td> <td data-bbox="624 1429 1331 1563">Проектното предложение отговаря на идентифицираните потребности на местната общност</td> <td data-bbox="1331 1429 1562 1563">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1563 624 1653">3.</td> <td data-bbox="624 1563 1331 1653">Кандидатът притежава практически и финансов капацитет за изпълнение на проекта</td> <td data-bbox="1331 1563 1562 1653">15</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1653 624 1742">4.</td> <td data-bbox="624 1653 1331 1742">Необходимостта от безвъзмездна помощ ясно е демонстрирана</td> <td data-bbox="1331 1653 1562 1742">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1742 624 1843">5.</td> <td data-bbox="624 1742 1331 1843">Целите, индикаторите и основните етапи на изпълнение са реалистични</td> <td data-bbox="1331 1742 1562 1843">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="534 1843 624 1930">6.</td> <td data-bbox="624 1843 1331 1930">Проектното предложение създава нови работни места</td> <td data-bbox="1331 1843 1562 1930">10</td> </tr> </tbody> </table>	№	Критерии за оценка	Тежест на показателите	1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15	2.	Проектното предложение отговаря на идентифицираните потребности на местната общност	15	3.	Кандидатът притежава практически и финансов капацитет за изпълнение на проекта	15	4.	Необходимостта от безвъзмездна помощ ясно е демонстрирана	10	5.	Целите, индикаторите и основните етапи на изпълнение са реалистични	10	6.	Проектното предложение създава нови работни места	10
№	Критерии за оценка	Тежест на показателите																				
1.	Проектното предложение допринася за постигане на приоритетите и целите на СВОМР на МИГ „Сунгурларе“	15																				
2.	Проектното предложение отговаря на идентифицираните потребности на местната общност	15																				
3.	Кандидатът притежава практически и финансов капацитет за изпълнение на проекта	15																				
4.	Необходимостта от безвъзмездна помощ ясно е демонстрирана	10																				
5.	Целите, индикаторите и основните етапи на изпълнение са реалистични	10																				
6.	Проектното предложение създава нови работни места	10																				

	7.	Проектното предложение предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот на местната общност	10
	8.	Проектното предложение е обоснована иновативност за територията на МИГ „Сунгурларе“	10
	9.	Проектното предложение предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
	Максимален брой точки:		100

6. Финансов план, включващ планираните средства от всеки фонд и всяка от финансиращите програми:

Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		Лева	%
	<u>Мерки от СПРЗСР 2023 - 2027 г. (ЕЗФРСР)</u>		
1	Инвестиции в земеделски стопанства	773 755	
2	Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	450 000	
3	Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони	750 000	
4	Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони	1 200 000	
5	Сътрудничество и подготвителни дейности за него	200 000	
6	Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране	1 124 585	
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР	4 498 340	
	<u>Мерки, финансирани от ПРЧР 2021 - 2027 г. (ЕСФ)</u>		
7	Социално-икономическа интеграция на маргинализирани групи като ромите	900 000	

	Мерки, финансирани от ПКИП 2021 - 2027 г. (ЕФР)		
8	Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии и насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика	900 000	
	Мерки, финансирани от ПО 2021 - 2027 г. (ЕФРР, ЕСФ+)		
9	Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“	977 915	
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	7 276 255	100

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);

„МИГ Сунгурларе” е доброволно сдружение на физически и юридически лица.

Сдружението се самоопределя като организация за осъществяване на общественополезна дейност, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, което представлява публично-частно партньорство.

Сдружението е независима организация, която не може да преследва партийни цели или да се подчинява на определена политическа или обществена група в ущърб на останалите граждани на територията на община Сунгурларе.

Сдружението не може да се преобразува в юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на дейност в частна полза.

Целите, които си поставя Сдружението са:

- Да работи за изпълнение на предложена от Сдружението и одобрена от Управляващият орган на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. съвместно с управляващите органи на програми, които финансират подхода „Водено от общностите местно развитие“ Стратегия за водено от общностите местно развитие (СВОМР или наричана за краткост Стратегията) за територията на Община Сунгурларе съгласно разпоредбите на управляващите органи на съответните програми приложимото европейски и българско законодателство;
- Да осигурява техническа и експертна помощ на всички заинтересовани страни кандидатстващи с проекти по изпълнение на СВОМР за територията на община Сунгурларе съгласно приложимото европейски и българско законодателство;

- Да работи за социалното, културното и икономическото развитие на община Сунгурларе в партньорство с местната администрация, институции, частния сектор, неправителствените организации и представители на всички заинтересовани местни общности;
- Да работи за изграждането на местен капацитет, повишаване на обществената активност на територията на община Сунгурларе за изпълнение на дейности, допринасящи за постигане целите на Сдружението;
- Да работи за създаването на партньорства на местно, регионално, национално и международно ниво с други Местни инициативни групи за изпълнение на съвместни проекти и за насърчаване обмена на опит между отделните местни инициативни групи в други райони на страната;
- Да спомага за развитието на междуобщинското сътрудничество;
- Да стимулира въвеждането на нови методи и ресурси за развитие на селският район като развива целева и иновативна политика;
- Да работи за подобряване на конкурентоспособността на типичните местни продукти;
- Да стимулира развитието на женски, младежки, екологични, спортни и други инициативи , прояви и дейности;
- Да развива и утвърждава духовните ценности, гражданското общество, здравеопазването, образованието, науката, културата, техниката, технологиите и физическата култура;
- Да подпомага социално слабите, хората с увреждания, представители на малцинствени групи и др., нуждаещи се от допълнителни грижи и включване.
- Да допринася за повишаване на заетостта на територията на община Сунгурларе.

7.1. Организационна структура на МИГ

7.1.1. Организационна структура/схема.

Общо събрание

Управителен съвет

Изпълнителен директор

Експерт/и по прилагане на СВOMP

7.2. Управление на МИГ

7.2.1. Органи за управление и контрол

Всички правомощия и контролни функции са уредени в Устава на МИГ Сунгурларе, приет на общо събрание от дата .....2023г.

ОРГАНИ на МИГ

1. Върховен орган на сдружението е общото събрание.
2. Управителен орган на сдружението е управителният съвет.
Управлението се осъществява при спазване на принципите:
  1. Изборност;
  2. Равнопоставеност;
  3. Демократичност;
  4. Мандатност – за не повече от два последователни мандата за участващите в изборните органи на управление; Мандатът е равен на пет години.
  5. Отчетност и отговорност на органите на Сдружението; Счетоводният отчет се публикува на сайта на СДРУЖЕНИЕТО;
  6. Публичност на дейността на органите на Сдружението.

ОБЩО СЪБРАНИЕ

По настоящем Общото събрание се състои от .....члена, разпределени както следва:

1. ПУБЛИЧЕН СЕКТОР: 1 член

Представител на местната власт - 1 члена – чрез представител на Община Сунгурларе;

2. НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР: .....

Общото събрание на МИГ Сунгурларе е колективния върховен орган на Сдружението и има следните функции: Изменя и допълва устава; Приема Стратегията за ВOMP; Приема промени в Стратегията за ВOMP; Избира и освобождава членовете на Управителния съвет, а също така, избира и освобождава Председателя и на Управителния съвет; Приема и изключва членове; Ежегодно приема Програма за дейността и бюджет за дейността на Сдружението; Ежегодно приема отчета за изпълнението на програмата за дейността и бюджета на Сдружението; Взема решение за откриване и закриване на клонове; Взема решение за участие в други организации; Взема решение за преобразуване или прекратяване на Сдружението; Взема решение относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски;

Отменя решенията на другите органи на Сдружението, които противоречат на закона, устава или на вътрешни актове, регламентиращи дейността на Сдружението;

Управителният съвет е колективен управителен орган на Сдружението и се състои от 5 лица – членове на Сдружението. Представителите на публичния сектор, представителите на стопанския сектор и представителите на нестопанския сектор в Управителния съвет имат дял, непревишаващ 49 на сто от имащите право на глас. Управителният съвет има следните функции: Осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание; Осигурява прилагането на Стратегията за местно развитие на територията на община Сунгурларе; Управлява Сдружението като публично-частно партньорство и следи за реализацията на приносите, с които са се ангажирали отделните членове; Разпорежда се с имуществото на Сдружението; Определя адреса на управление на Сдружението; Внася в Общото събрание проект за годишни Програма за дейността и Бюджет; Осигурява изпълнението на одобрените Програма и Бюджет; Внася в Общото събрание отчет за изпълнението на Програмата за дейността и Бюджета на Сдружението; Приема вътрешни правила за извършването на дейността на Сдружението, и носи отговорност за това; Приема правила за отчетност и контрол, включително по одобрените проекти по Стратегията за местно развитие; С мнозинство 2/3 избира и освобождава Изпълнителния директор; Утвърждава длъжностната характеристика и определя заплатата на Изпълнителния директор; Одобрява проекто-договора с Изпълнителния директор и възлага на Председателя на Колективния управителен орган да го подпише; Приема организационна структура, утвърждава длъжностни характеристики и правила за работата на екипа на Сдружението и на помощните му органи; Взема решение за публикуване на покани за кандидатстване с проекти по Стратегията за ВОМР; Одобрява указания за кандидатстване с проекти по Стратегията за ВОМР; Според вида на оценяваните проекти, избира външни експерти с необходимата квалификация и опит като допълнителни членове на Комисията за подбор на проектни предложения с цел осигуряване на обективност, публичност и прозрачност; Одобрява Заявленията за одобрение на планирани дейности и разходи в Министерство на земеделието и храните; Одобрява заявки за одобрение на извършените дейности и разходи; Одобрява Заявки за плащане до разплащателната агенция; Взема решения за възлагане на договори на стойност повече от левовата равностойност на 15 000 евро без ДДС; Отговаря за информирането на местната общност за дейността на Сдружението и за гарантиране на неговата прозрачност и справедливия достъп до ползите от дейността му на всеки правоимащ; Взема решение за създаване на консултативни органи; Взема решение по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган;

Сдружението се представлява от Председателя на Управителния съвет, който се избира от Общото събрание. По решение на Управителния съвет председателят може да упълномощава изпълнителния директор с представителни правомощия.

7.2.2. Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.

Съгласно Устава и изискванията на Наредба № ....., МИГ ще назначи следните служители:

Изпълнителен Директор и двама експерти по прилагане дейностите на СВOMP.

Изпълнителният директор се назначава по решение на Управителния съвет.

(2) Изпълнителният директор трябва да има:

1. завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“;
2. професионален стаж най-малко пет години;
3. управленски опит най-малко две години;
4. опит в управление и/или изпълнение на проекти, финансирани със средства от ЕС или от други международни донори.

Основни функции на Изпълнителният директор:

Отговаря за прилагане и изпълнение на стратегията за ВOMP; Изпълнява решенията на органите на Сдружението; Представява Сдружението, доколкото е упълномощен от Председателя на Управителния съвет; Организира работата на персонала и експертите на Сдружението; Организационно - технически осигурява работата на Комисията за подбор на проектни предложения, Общото събрание и Управителния съвет на Сдружението; Изготвя проектите за годишни Програма и Бюджет и Отчетите за тях и ги внася в Управителния съвет; Предлага свикване на Управителния съвет; Организира консултиране на потенциалните кандидати за финансиране; Организира изпълнение на мерките за информиране на общността; Изпълнява възложените му с договора или решения на органите на Сдружението други функции.

Изисквания към експертите:

Експертите, които ще бъдат назначени по прилагане на стратегията за ВOMP трябва да имат:

1. завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“;
2. професионален стаж най-малко две години.

Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВOMP:

Осигурени са .....,00 лева, което представлява .....% от необходимия финансов ресурс за управление.

7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВOMP

7.3.1. Административен капацитет;

7.3.2. Материално – технически капацитет;

7.3.3. Финансов капацитет;

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка

Мониторинга и оценката се основават на един обобщен модел представляващ съотношението между поставените цели, вложените ресурси, извършените действия, постигнатите резултати и осъществените въздействия.

Извършването на мониторинг на СВОМР е процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информацията за хода на реализацията на СВОМР и постигане на поставените цели, резултати и заложените индикатори. Получената информация ще се използва за целите на управлението-осъществяване на контрол и вземане на управленски решения за продължаване, изменение, допълване или прекратяване на реализацията на СВОМР или за всеки един проект по отделно. Основната цел е да се следят и измерват постигането на целите и индикаторите по мерките на СВОМР в хода на тяхната реализация. Чрез мониторингът се прави своевременен и изчерпателен преглед на отпуснатите финансови средства, по какъв начин те са усвоени и какви резултати са постигнати. Основава се на главно на събиране и обработка на информация - включително отчети, доклади, прегледи, проверки на място, счетоводни документи, индикатори и др. Мониторингът на СВОМР ще се извършва съвместно от УС, ИД и Звеното за управление на проекти (ЗУП) съгласно правомощията им описани в Устава на СНЦ МИГ Котел, Сунгурларе и Върбица. Напредъкът в прилагането на Стратегията се докладва на Общото събрание на МИГ ежегодно чрез годишен доклад за напредъка.

Напредъкът на СВОМР ще да се докладва регулярно – на шест месеца на УС с цел взимане на превантивни мерки и/или изменения ако се налага. В резултат от анализа на годишния (или шестмесечния) доклад за напредъка по изпълнение на СВОМР и усвояване на средствата по мерки, ЗУП може да предложи на УС да бъдат прехвърляни средства от бюджета на една мярка в бюджета на друга, или други корективни мерки ако е наложително с оглед постигане на целите на СВОМР. Оценката включва информация от мониторинга и от други източници на ефектите от изпълнените интервенции. Ще се използват данни получени от мониторинг системата, включващи индикатори за резултат и въздействие. Предвижда се извършване на Междинна, Заклучителна и Последваща (ex post) оценка чрез която да се направи рекапитулация на цялостната реализация на СВОМР, на получените резултати и осъществените въздействия. Тя ще има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността и ефективността на извършените интервенции, в каква степен са постигнати предвидените цели. Анализират се факторите за постигнатите резултати, за устойчивостта им и въздействието от изпълнението на мерките на СВОМР (директно и индиректно въздействие).

Извършването на оценка също ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, като оценката ще включва: Оценка на процеса - оценява се как и до каква степен се изпълнява СВОМР, в съответствие със заложените цели

(предварителния план). При оценка на процесите ще обхване съответствието на извършваните дейности и интервенции със законовите и нормативните изисквания и професионалните стандарти. Оценка на резултатите - Тази част от оценката се съсредоточава върху резултатите и постиженията (включително странични, непланирани и нежелани ефекти), за да се прецени ефективността на конкретната мярка от СВOMP. Оценка на въздействието - оценката е насочена преди всичко към степента на постигане на целите и въздействието им като цяло. Това е по-дългосрочна оценка и има синергичен и кумулативен характер, вземайки предвид вложени ресурси, хора, време и получени реални резултати в края на периода.

Отправна точка за оценката са заложените набор от индикатори. Бенефициентите на СВOMP трябва да предоставят периодично данни на ЗУП. Събраната информация ще бъде обобщена и вписана в таблиците с индикаторите за наблюдение. ЗУП ще поддържа актуална информация и база данни по отношение на напредъка по изпълнението на СВOMP. Също така ще следи и информацията от НСИ за социално-икономическата ситуация на територията, която ще се допълва от изследвания, финансирани в рамките на междинната оценка.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: (не повече от 2 страници)